

اولو تانريين آدی ايله

!!!!!!2

ا ئيکو توبلاسو

و ا هيـمه

والله شيري

3!!!!!!

کتابین آدی: واهیمه

یازان: واله شیری

E-mail:vh_shiri@yahoo.com

تیراژ: 1000

ناشر: یاز نشر

چاپ: اورمیه

چاپ نوبتی و تاریخی: چاپ اول 1389

قیمت: * * تومن

978-600-5431-32-2 ISBN: *

اورمیه، خیابان مدنی 1، کوی 16، پلاک 103 تلفاکس 0441-2764295

!!!!!! !4

E-mail:yaznashr@yahoo.com
<http://yaznashr.blogfa.com>
09143405396

غلامحسین فرنود اوجون

اوخويورسان ...

7.	مسخ
.	آشاييش
.	ياشماق
.	آغلار گولر
.	هاني، هاني
.	اولار، اولاز
.	كيم آقا
.	بىردىن بىرە
.	گولە-گولە
.	گئدر گلمز
.	آنام آلانا
.	خيانات

مسخ

... ، پیشان ، پیشان ، پیشان ! ..

... ، مییوو ، مییوو ، مییوو ! ..

ایکیمیز ده زئرزمیده یاشاییردیق. هره میز
بیر گؤزوندە. تک جانینا. آرامیزدا ،
گۈزلە بیر- بیرینە قوووشدوران؛ تکجه بیر
پنجرە وار ایدى. يالنیز پنجرەنین سینيق
جاماکیسیندان بیر- بیریزله دانیشىب ايلگى
قورا بىلردىك... بئلەلىكە من پیشان ايلە
ايلگىدە ايدىم .

*

... ، آخشام اوستو ائوه قايىداندا ھاوا
کولك ایدى. پیشان كوچەدە ایدى. قاپیمیزین
سلە وئرەن- سلە وئرەن^۱
موولد ایيردى .

دېلىم ، دېش دورمادى : "پیشان ، پیشان ،
پیشان ! .." سسلندىم .

" مییوو ، مییوو ، مییوو ! .." پیشانين دا
دېلى دېش دورمادان موولد ادى .

¹ سرگردان

7!!!!!!

... ، ائو يىهسى دول خانىم ، سوقون كوجە-
دە آدىيىلارىين سىنى دويوب ، قاپىيا
چىخمىشدى .

، بسى دا ! ..

، نۇنە خانىم؟ ..

، اۇزۇنۇ او يولا وورما . دئىيب ، دوداغىنى
چىدى .

، هانسى يولا؟ .. آغزىم آچىق شاشدىم .

بىر آنلىق اولسا دا خانىم دوروخدو . آنجاق
آمانا زامان وئرمەدن تئز اۇزۇنۇ
يېغيشىدىرىپ ، الە آلدى : " ائو پىشىك يئرى
دئىيل ." دئىه قاپىنى پىشانىن اوزونە
چىرىپىدى . "... ئىودە آدام ياشايىر! ..." .
دايانادان ، "پىشان ، پىشان ، پىشان! ..." .
آرواد آغزىنى اىيە - اىيە يامسىلايىردى . پىللە-
لىرى چىخا - چىخا مىرتلانىردى : " مىوو ، مىوو ،
مىوو ! ..." .

... ، پىشان دا دايىنادان جايىناقلارىنى
قاپىيا چكىرىدى ! .. " خارت - خارت ! ..." .
توبورودون گؤىدە دونوردۇ .

... ،

*

*

... ، هاردان گلیب، بیزیم زئرمیدن باش
چیخارمیشدی؛ بللى دئیيلدی ... .

یاين ايستي و سارسيديجي گونلريني باشا - باش
موولدايردي. زئيزايى گندىب، پنجره دن
منه بويلانيردى¹. دوغالدير، من ده اونا
بويلانيردىم. سؤز يوخ بيشيردييم يئمكدن ده،
بىر پيشان پايى اونون ايدي. بوتون يايى
باشا - باش.

سۈزسۈز، سىجاق قاب-باجادان زئرمىيە
باسىلىيردى. چىخىش يئرى اولادان جانىما
دولوردو. ائلهجه ده پيشانىن. ايستىدىن
باشىم شىشىب اليم ايشە گلمىرىدى.
دارىخمايمىم دئىيە، پنجرەنин اۇنۇندن پيشانى
موولدايردىم: "ميوو! ..." ائشىدىن ھىي،
پيشان دا موولدايردى. سن دئمە او مىندىن
بىر سارسىلىب. سىنىق جاما توتدوغۇم،
ناىلۇنو دىدىب داغىتىمىشدى ... .

... ، ميوو! ... اۇزونو سالدى منىم
اوتابىغىما.

... ، سۈز يوخ! .. بىرگە ياشاماغىمىزى
دىلە گتىرمەسک ده، كۈنلۈمۈزدە "هن"-ي
دئمىشىدىك.

*

---

¹ سركشىدىن

9!!!!!!

... ، پاينيزين سازاخلي كوله يي آدامى،
حئيواني،... سايقادان اسيم-اسيم اسيدى...
پوفه-پوف ايدي!..

ايشسيز ايديم. ايش داليسينجا گزيرديم...
اوج آي ايدي ايش يئريم نه دنسه با غلاميش
ايدي... .

... ، آخشام اوستو يورقون-آرقين، يورقون
كوجهميزه آياق باسىم. كولكىن بورنومو
چكە-چكە، مورگوله يه-مورگوله يه قاپي يا
چاتان همى دايىندىم. نه گؤروردوم؟..

خانيم، شئي-شويمو ائشىيە آتاقدا ايدي.
"نه اولوب خانيم؟..." توتولا-توتولا دئدىم.
دوداغين بوزوب، قالشارى چاتىلدى. "يانى
خبرىن يوخدو؟" بير داها آغزىي آچدىم...
"كس!" خانيم چىمخىرىدى: "اوج آيىدى. انگىم
چورودو. كرايەن ياتىب. آداما نئچە يول
دئىه رلر؟... هن؟... نئچە يول؟..."

قاپي يي چىپىب، **قابان** دؤشلىنى آتا-آتا،
پىللەلرى چىخا-چىخا، پىشان، پىشان،
پىشان يامسىلايدى... .

... ، سويوقدان كىرييىش جايىناقلارىي قاپي يا
چكىرىدىم. " خارتا-خارت!... " مىwoo، مىwoo،
مىwoo!..

!!!!!!10

11!!!!!!

آشا ييش

تعطيل گونو ايدي.

... ، كىشى يوخو گۈرمۇردو. لاپ دا آييق
ايدي.

ناهارىن يئىيب، ياتاقدا اوزانىشىدい. "...
، قوواجاق. من بىلىرم، بو كۈپك منى
قوواجاق. ... ،" دئىه-دئىه گۈزلى
آغىرلاشىرىدى.

کىشى بىر قره فهله اىدى. اىش يئرى او زاڭ او لدوغۇنداڭ گاھدان اىشە يوبانىرىدى. اىش يىھىسى دۇنە-دۇنە دونقولدانىرىدى. "بىر داھا يوبانسان سنى اىشدن قووا جام . . . ،"

ياتاغىندا اويان-بويانا چۈنوردو. اۋزو اىلە دارتىشىرىدى." تئز اول. بىر ساعات دا چكە جك، هله آغا سويونوب؛ پالتارىنى دىيىشىن. . . . ،" . . . ، " گىلىم آغا گىلىم . . . "

ساغ قولو قاتلانىب، آلتىندا قالمىشدى. كئىيمىشدى. چالىشىرىدى قولونو قالدىرسىن. قالدىر انىرىدى . . . سول قولوينان كؤينە يىنин دويھلارىنى آچىرىدى. ساغ قولوينان چالىشىرىدى كؤينە يىنە چىخارتىسىن. چىخاردانىرىدى. . . ، " قووا جام-قووا جام ! . . . "

. . . ، كىشى ال-آيا غىيى ايتىرىدى. قان ترىن اىچىنده ياتاغىندا اويان-بويان او لدو. ساغ قولو اۋزو ندن آيرىلىمىشدى. كئىيىب يوخ اولوشدو. اىشداشلارى اونو گۈزىلە- يىرىدىلر. " تئز اول! . . . ايندى گلىب، هاي- كوي سالار. تئز اول-تئز اول! . . . . . ، گلىرم- گلىرم . . . ، كؤينە يى اينىندن چىخمىرىدى. جانىنى تر باسىمىشدى. كؤينە ك جانينا سوواشىشىدى. " اوغراسىن مالى، چىخ دا! . . . چىخ گۈرۈم دا . . . " چىخمىرىدى. چىرىش اولوب جانينا سوواشىشىدى.

کیشینین گؤزو ایشد اشلاریندا، اللري کؤینه-
یینین دویه لری ایله ساواشدا." قوواجام-
قوواجام !.." قولاقلاریندا دونقولدانیردی،
... ، بو ساعات چكىب قيراجام. آچىلمىرى...
، كىشى جوم-جولوتما سو ايدى. يئدىيي ناھار
اوره يينين باشىندايىدى. يئدىيي ناھار اووه-
يىنин باشىندايىنىماقدايىدى. نفسى گئرى
قايدىردى. سىخىلىپ، بوجولوردو. كسىنجه
کؤینه يى ايله دارتىشما دايى چىخارسىن."
اوغراشين مالى، ... سو و خايا¹ قالميش، چىخ -
دا... بىلىرم قوواجاق. بو كۈپك منى
قوواجاق. ... بىر آنلىق اولسا دا
داياندى. باخ!.. دورا جاقسان دا
ائىلدى... دئدى.
، ائلەدى.

، ياخچى دا. آدام بالاسى كىيمى دور گئت
ايشىنه.

، ياخچى دا.

، دى دور دا. دور، ديك دور.

، دوروم دا.

آغىرلاشدى. الينى آتدى قول دویه لرینى آچسىن.
الي قالخىمادى. ، قيراجام بو ميراسى من
قيراجام. بو ميراسىن مالىنى... آي آللە
ئىئىنیم... .

---

¹ صاحابىسىز

، هئش دا. آدام بالاسي كيمى دور. پالتاريني ديس. ايش پالتاريني گئي دا.

، بس من نئينirm. پالتاري ديس. غلط دارتiram.

وار گوجو ايله اؤزونه توه گلدي. يوخ كي يوخ. قولو قالخمادي. " قوواجام- قوواجام..." ، قولاقلاريندا نريلدندي. ديسكيندي. سول بؤир و اوسته آشدي. ساع قولو ها وادا قالدى....

اينانيردي دوروب كؤينه ييبي ديس. بو قاچيلماز ايش ايدي. اونا گئره ده، ياخچي دور دا؛ دئدي.

، دورارام دا. ياخچي.

، ياخچي-ياخچي. به نه واخت ياخچي.

، يوخ ائله بودور باخ. ايendi دورارام.

، بير، گؤزلريني آچ. گون، گون اورتادي.

گؤزلري آغىرلاشىب، آچىلمىردى.

اوتابىن قاپى-پنجرهسى كىپ باغلى ايدي. گؤزلرينه زور گلدى. كىرىپىكلىرينى آچانمادى. كىرىپىكلىرى يوخوسوزلوقدان بير-بىرىنه ياپىشمىشىدى دئدى، باخ-باخ!.. او كۈپك منى قوواجاق... باخ-باخ... ايendi دور- دور... دور... دورگئروم دور... يوخسا بير يوللوق ائويىي ييخاجاقسان سن آخى... دور. دور دا دور... " قوواجام..." گور سسلە كىشىنин

قولاقلاريندا گورولدادي. ايش ييه سي قيزاريپ بوزارا- بوزارا پئورتموشدو كي كيشيه ياخينلاшиб، قواجاام سني ... گورولدادي.

كىشي يئريندن ديك داشلانيب، گئري قايتاردي. كىши يئديين ياتاغينين ايچىندە گئري قايتاردي. قان ترين ايچىندە اوتورموشدۇ ... لەلە ييردى. بوغا زى تورشاينىب قووشمۇشدو. اوتقونانىردى. بوغا زى يانىب ياخيليردى. گۈزلىرى قىزىشىب قابا رىردى. آغارىپ قارالىردى. ... ، بو كۈپك منى قواجاق دىلىيندن دوشموردو. ... ،

*

... ، آخشام چاغى ايدي. قاش آز قالا قارالىردى. ... كىشي پنجرەنин اؤنوندە دايانيپ كوچه يە باخىردى ... اوشاقلار كوچە- دە اويناييردىلار. كوچە دە هاي-كوي ايدي ... ،

كىشي اونلارى گۈرۈب ائئشىتمىردى. قارشىدا اولان بىر گئجه يە دوشونوردۇ. ديسكىنديزىجى بىر گئجه يە. ... ، كىشي گۈزلىرىنى يوموب يوخىيا دوشونوردۇ. شىرىن و توختاق بىر يوخىيا. ... ،

، ...

*

!!!!!!16

ياشماق

... ، آقاي کيم قيرخ ياشلارينا دولوش بير کيشى ايدي. نئچه ايل اولاردى ايشه كىپ گيرىشمىشدى. اورنەين بير گون اولسا دا ايشن يوبانامىشدى كى هئج، ترسىنه بير گون ده مرخصىيە چىخمامىشدى. صوبح گلىب، آخشام قايىتىمىشدى. آرتىق ايش زاد دا اولسايدى، رئيس اونا تاپشىرادى... سۈزۈن جانى، کيم دوزنلى و قوراللى بير ايشچى كىمى تانىنمىشدى.

... ، نئچه گون اولاردى کيم كئفسىز ايدي. بير آز دا سولغۇن ايدي. داها ھەشە-

کي ساياق پال-پالتاري او تولنميش، تر-
 تيز، اؤزو ده وخلبي-ودلي ايشه گلميردي.
 چييىنلىرى ساللانمىش، آياقلارى شللنىمىش
 ايدي... امكدا شلارينىن گۈزوندە، كيم دن بو
 ايسلر گۈزلەنيلمز ايدي...

بئله اولدو كي باشلا迪لار اونو سورغو-
 سوالا. طبىيعى، بو سورغولار البته ده
 غرضسيز دئييلدى...

نه ايشه!... اوسته هامي ماراقلى-
 ايدي بىلسىن، كيم نىه بو گونه دوشوب.
 اؤزو ده بىردىن-بىرە.

كيم اؤزو ده بىلميردى!... ايجريسىندە
 دارتىشمايدى.

البته كيم ايشىنه چوخ دا ائنم وئيرىدى.
 هئچ ده ايستەميردى وظيفەسينى يئرىنه
 ينتىرمەمك اوچون اوزونه سۈز گلسىن. آنجاق
 بو گونلر كيمىن الي ايشه گئتميردى كي هئچ،
 بىر آز دا ايشدەن چكىنيردى... البته كيم
 ايши اؤزو اوچون بىر سىغيينا جاق بىلىرىدى.
 ياشامى اوچون ده اونو توختاقليلق كىمى
 سانىرىدى. اونا گۈرە ده اؤزونو ياخشى
 آپارىردى. اؤزون چوخ چالىشقاڭ، دوزنلى و
 عين زاماندا ايشه جان ياندىران گۈستىردى.

نه ايسه!.. جوو-جووه امکد اشلارينين جانينا دولوشدو. اونا گئره ده کيمى قيسناسىدىرىدىلار. آرتىق بير آز دا اۇزلىرى ماراقللىي ايدىلار. ماراقلنىرىدىلار کيمىن بو حالىنин نه دنيي اوژه چىخارسىنلار.

بو سىخيلارين ايچىنده ايدي كى بير گون کيم نه گئتوردو نه قويدو. اوژون توتوب امکد اشلارينا، "ايشلەمەسک نه او لار؟!.." سوردو.

امکد اشلاري توموب، بير-بىرينىن او زونه باخدىلار... طبىيعى!.. کيم ده اونلارين او زونه باخدى. چوخ جىددى. اونلار توموشدولار... گۈزلەنيلمز سورغۇ ايدي. اۇزو ده کيمدن!.. ايشىنده اولدوغو او زنگىن سابقه اىين.

کيم بير داها دا سورغۇسوно چئويىرېب دئدى:
ايشلەمەسک نه او لار؟..

امکد اشلاري يارى جىددى يارى زارافاتىنان
ھەرسى بير سؤز دئدى: ...

، آجىندان اۇلرىك.

، ايشسيز ده ايش او لار.

، ياشاماق او لاز.

، داش داشين اوسته دورماز.

...

...

كيم ، بونلاري بيليرم هئي ، دئدي منيم
جا وابيم بونلار دئيل . اصلينده سورغومو
باشقا تهر دئمه لي ايديم ! ..

آقاي كيم اؤزو ده بيلميردي نه دئسين . نه
تهر دئسين . اونا گؤره ده ايچريسيند
دارتىشما دايidi . سوسوب ، اؤزونو بير يئرە
توبلادى . بير آز فيكىلىشى سورغوسونو نه تهر
دئسين . البته كى دئدى ده : يوخ-يوخ ! ..
دئيريم مثلن هر زادىيىز اولاردى . ياشاماق
اوجون هر شئى الدە اولاردى . ايشه زادا
احتياج اولمايىدى . اوندا نه اولاردى ? ..

امك اشلارينين رنگي آچىلدى . او زلىي گولدو :

...

، نور على نور اولاردى .

، ائنىنه- او زونونا يئىيب- ايچردىك .

، گزىرىدىك .

، كئف ديزدن اولاردى .

...

*** *

كيم، آرتيق اونلاري ائشىتمىرىدى.

... ، يوخ! .. ايش بئله ده قالمادى. كيمين ايши اوزاندى. گونو گوندن سور-صوفتى سولوب، سولغۇن اولدو... گونو-گوندن ايشه يوباندى. ايشلىرى گئرى دوشدو. باش-گئزو پيرتلاشىب، يوخوسوزلوقدان گۈزلىرى قىپ-قىرمىزى قىزارمىش، ايشه گلىرىدى.

... ، كيمين بو احوالاتى رئيسىن گۈزوندن ده قيراق قالمادى. او حقىقتىن ايشچىلىرىنە اورك ياندىران بىر شخصايدى. اوندان علاوه كيم اوچون ده اونون زنگىن سابقه سىنى گۈز اؤنونه آلاراق- اؤزل بىر علاقەسى وار ايدى... بئلهلىكىله بو احوالاتىنان بئله قرارا گلدى كى كىمي بىر جار¹ مرخصىيە بوراخسین. ... امكداشلار دا كىمى بو ايشه آلقىشلادىلار. حقىقتىن ده بو ييرمى ايل ايشىن ايچىنده، كيمين كيمسىيە اذىت-آزارى كئچمه- مىشدى. قاپىچىدان رئىسه كىمى اوندان راضى ايدىلار...

... ، بئلهلىكىله كيم مرخصىيە قول قويدو.

*

---

¹ مدت، زمان

... ، كيم نئچه گون ايدي ياتاغا دوشوشدو .
اورنهين: بير گون ده ائودن ائشيه
چيختما ميشدي . يئيب ايچديي ده گونده بير
ليوان سود ايدي .

كيم اؤز - اؤزونده دوشونوردو . ايشلەمه سك
نه اولار؟... بو سورغۇ سارماشيق اولوب،
جانينا سوواشىشدى ... چوخلو يئرلى-يئرسىز
جاوابلارا دا چاتىرىدى : ...
، ايش ده بير او يوجا قادى ... .

، ايش ده بير ياشماقدى ، يالنىزلىغي ،
تنھالىغي گىزلىتمەيە .

، ايش ده آدامى اؤز-اؤزوندن اوزاق
سالماقدان باشقا بير شئى دئىيل .

... ،

هاردان بىللى ! .. كيم اؤزو ، اؤزو ايلە
اوزلشمىشدى . قارشى-قارشىيا چيختما ميشدى .
گئرسندىيى كىمى يوخ ، اولدوغۇ كىمى .

، بير قاچاق يولدو تنھالىغىن آغريسىنى
گىزلىتمەيە . تنھالىغىنان ، كىمسە سىزلىيىن
اوزلشمەمەيە .

... ،

... ،

23!!!!!!

هئي گؤتور-قوي ائديردى .

• • •

•

... ، يوخ! .. بو بير درد اولدو دوشدو آقاي كيمين جانيينا. اؤزو بيليب-بيلمه دن ايللر بويو ذره-ذره جاوابسيز قالان سورغو-سوواللاري بيردن-بيره قالاقلانيب دوشدو كيمين چيئينىنه. بىلەسىنى ياتاغا سالدىردى. آرخاسىنى يئرە گتىردى. ياتاقدان قالخماغا اينجاري اولمادى... چوخ چكمەدى، يئمكدىن ده دوشدو. او ايچدىيى بير ليوان سودو ده ايچنمهدى ! ..

• • •

•

!!!!!!24

آغلار گولر

...، صوبج تئزدن اويانىشدى. پنجرەنин اؤنوندە دايىاندى. تايلارىنى آچدى... بىنانىن يئدىينجي قاتىندا ياشايىرىدىلار. اوردان خياوانا زىللەندى. گونش، تزه چىرتلامىشدى. هاوانى قوخولايىب كؤكسۇنۇ آلدى. آه!.. هاھاھاھا!.. شاققىلىتى ايلە گولدو.

... شن ايدى. غريبە دە شن ايدى. نەدىنىي اۋزو دە بىلمىرىدى.

آغلار گولر آيىنин گونشى پنجرەنин اؤنوندە- كى ھوندور توت آغاچىنин يارپاقلارينا سرىلمىشدى. يارپاقلار پارلايىب يام-ياشىل اويناقلايىرىدىلار. سئرچەلر آغاجا قىنقىتىمىش، جورولده شىرىدىلر. بىردىن اللرىن بير-بىرىنە چالدى. پير!.. سئرچەلر پىرىلدادى. اوغلان شاققىلدادى. هاھ-هاھا!.. گولكىدىن آز قالا كئچىنسىن پنجرە- دن اوزاقلاشدى. فيشقا لايا- فيشقا لايامىطباخا كئچدى. كېرىتى چكىب اوجاغى ياندىرىدى. چايدانى دولدوروب قويدو اوجاغىن باشىنا. بىر آز دايىاندى. هنده وري سئزدى. يومورتالارى گۈتۈرۈب سوپا سالدى. يئنە فيشقا لايا- فيشقا لايامىطباخا كئچدى. صوچون تىز هاواسىنى دويدو. هوم!.. هوم!.. الينى اوزالدىب كاسئتلرى

داغيتدى . بيريئى سئچدى . ضبطين دويەھىسىنى باسىدى . ماھنى چالىندى .

... ، جىر! .. جىر! .. ياتاق اوتاگىنин قاپىسى جىرىلدادى . . . سو شىرىلىتىسى . . . بارماق اوجو، لامدان آياق يولونا دوغرو يۈنلدى . قاپى دالىندا دايىاندى . قاپى آچىلدى . خانىمىي الـ اوزونو يوموش دىك يئرىنده قورودو . ارى ايسە حوللو اليىنده دايىنيشدى . ايستەدى حوللونو آلسىن . وئرمە - دى . "سالام ! سالام ! .. گون آيدىن . . ." دئىه - دئىه خانىمەن الـ اوزونو قورولادى . حوللونو بىر يانا تولازلادى . خانىمەن گۈزلىرى چاغىردى ، شاشمىشدى . نەين نە اولدوغۇنۇ اىستەدىيىنى دە دىلە بىلەمە دن ، گتىرنىرىدى .

هارداسا اوچ آي ايدى ئولنمىشدىلر . هئچ واخت ارينى بىتلنچى شن گۈرمەمىشدى . تام غريبە ايدى . قالسىن كى تعطىل گونو اولسون . او دا صوبج تئزدىن اوندان قاباق يوخودان دورسون .

... ، خانىمەن اليىندا ياپىشدى . بىرگە اوتاگى بىر باش فيرلاندى . ضبطين سىسىنى اوجالتدى . ماھنى جانلاندى . "آلمانى آتدىم خارالا، قالدى سارالا سارالا ! .. آتىرمە . . ." اللرى خانىمەن اليىندا باشلادى اويناماغا . خانىمەن آياگى گلمىردى . هويوخموش ايدى . داها دوغروسو آز - ماز اوشونوردو . "هن ! .. هن ! .. ياللاھ گل ! .." دئىه - دئىه دىلىندى دوشوردۇ . خانىم كۈنولسوز كۈنۈل وئردى .

آياغي گلدي... الري اليinde، قاباق-
قاباغا،... يان- يانا... چييين-
چييينه،... هالي باشا- باش آياقلاري
آلتيinda اويناماقدا... اؤسکورتويه
دوشولر. گؤزلري ياشالدي. اوغلان ميطلباخا
يوگوردو. يومورتالار يانيشدي. ائو
توستويه باسيلمىشدى.

...، خانيم پنجره لري تام آچدي. قاييدىب
ضبطى با غلادى.

، نيه با غلادىن؟

، نه اولوب؟

، ياني ننه؟

، بو نه او يوندو؟

، گؤزل بير او يون!..

، دئيريم ائله يي بو گون سنه بير شئي
اولوب. بير تهرسن!..

، چوخ دا گؤزل دئيرىن. ايسته ديم بو گون
صوبج يئمه يين من سهمانلايام. تمام!..
لوطفن سن ايلش!.. ها بئله ها..."

...، ايكي ليوان چاي سوزوب، ماسانين¹
اوسته قويدو. خانيمين اليinden يايپيشىب
صندىلەندە او تورتىدو."ها بئله ها. تمام
حۈرمىتلە!.. سىز ايلشىن.." دئىه- دئىه

گۈزلىرى اىلە چايىي گؤستردى . " . . . سن چاي
ايچىركن، من ايکىي يومورتا سالىب
قايقاناغى گتىررم قوللوغۇنۇزا! . . .
اولدومو؟ . . . "

، . . .

،

... سون تىكەنى، خانىم سالدى تاوايا .

، ياخشى! . . . من گئتمەلييم .

، هارا؟ . . .

، مشتريم وار .

، بو گون! . . . تعطىيل گونو .

، هن، اؤزو ده نئجه مشتري! . ياخشى بير
گلىن بزەمهلىيم .

، تووي وار؟ . . .

، هن، اؤزو ده نئجه تووي .

... ، اوغلانىن گۈزلىرى ماسانىن اوستە
گزىشدى . بوش يئرە . . . اؤزو بىلەمەدن،
خانىمي بونو دويدو . "قاب- قاجاغا ال
دىيە . اؤزوم گلەرم يىغيشىدیرارام! . . ."
اوغلانىن گۈزلىرى بوش تاوايا ساتاشدى . بوش
گئىدى . سانكى سۆزۈ ائشىتمەدى . خانىم بير
داها دىللەندى . اوغلاندان سس چىخمادى .

خانیم الینی ماسایا چیرپدی . " ائشیتیدین می ؟ .."

، هن ! .. هن تويدو ! ..

، دئيەسەن، سەن بىر تەر اولوبسان. بوگۇن
چاش- باشسان... بىر آز اۋۇنە دالىب، بىر
داها ارىنە باخدىي... ، بىزىم كى سۆز-
سو و موز اولمايىب... مندى كى
گىزلىتمىرسەن؟..

اوغلاندان سس چيخدامي. اؤزونه دالميشدي:
خانيم نئيلهسين. اونون هر زادي يئريندە.
آخسايان منم... اصلن نئيلهيه بىلر!..
اوز-اوزوندە دوشونوردو. آرايا دوشن بير
آز سوستونلوقدا ايستهدي دانيسىسىن... تلفن
زنگ چالدى. خانيم گوشىني گۈتوردۇ: "...
گىلىرم!... بو ساعات گىلىم... دېدىم كى
گىلدىم..."

*

.. ، گۈزلىرى ماسانىن اوستە بوشالىش قاب-
قا جاقدا قورويوب، قالمىشدى. بوش ليوانى
گۈئى توروب باخدى: ... ، دولودور
بوشونان! .. دوداق آلتى پىچىلدادى. قاشلارى
چاتىلدى. خىلى باخدى. قويدو يئرinenه.
اوشويوردۇ. الينىن دالىنى دوداقلارينا
باسدى. دوداقلارى بوم- بوز ايدى. آياغا
قاخىپ هاي باشا- باش دولاندى. بوش يئرە
گۈزلىرى هالىن تاوانىيىندا، دوم آغ
دوارلارىيىندا گزىشىردى. نەسە بير شئى
اي تىرمىش اولا. گۈزلىرى بور- بوجاغى

آختاريردي. نه يي؟ .. اؤزو ده بيلميردي.
يئنيدن صندله او توردو.

گونش تنهبييه سريلميشدى. فرش اوسته ساچىب ناققىشلارينى جانلاندىرىردى... بيردى شاققىلىتى ايله گولوشدو... اؤزو- اؤزوندە هويوخوب مات قالدى... احوالينا دالدى... اؤتن گونلىرىنه... هر شئى اؤز قورالىندايidi¹. ايىندي بس نه ايidi؟.. نه شن ايidi نه كدرلى!.. دوروب پنجرەنин اؤنۈندە دايىندي. خيا وانا دالدى. بوم- بوش ايidi. سانكى ايچريسي... سس- سمير اولمادان آرا بير او زاقلاردان لاب او زاقلارдан سيقنال سسى قولاغىندا سسلنىرىدى. آغا جا باخدى. سئرچەلر او چوشدو. ايزلرىنى ده ايتيزمىشىلر. خيا واندا بير قوجا-قاريدان باشقا كيمسه گۈزە گۈرۈغۇردو. قاري اليىنده كوكه چلىيىن يئرە باسا- باسا گئدىرىدى.

پنجرەنин قىنشارىنده او توردو. آرخادان قارى- يا باخىرىدى. نه يى دويوردۇ، بيلميردى. بئىني تاققىلداييردى. "تاق! تاق!.. تاق!" قارىنین چلىيىنин سسى بوغولوب او زاقلاشىرىدى. اؤزو ده گۈزدن ايتىب باتىرىدى. ... ،

، ...

،

... "شاراپ!" ... ، بوش خيا وان سسلنىدى. سئرچەلر بيردى پىرىلدادىلار. او غلان

---

¹ قايداسىندايدى

31!!!!!!

شاپبیلتی ایله، اوزو قوييلو خيا وانا دوشموشدو.

هاني، هاني

بوش يئرە اۇزونو گىزنى

نسنەيە¹ اتحاف.

، محمد ، محمد ...

، محمد ، محمد ...

اوجلان ساغا دئۇنور: محمد ، محمد ...

---

¹ اېزە

سولا دئنور: محمد ، محمد ...

گؤييه باخير: محمد ، محمد ...

يئرە باخير: محمد ، محمد ... ، گور سسلە
چا غيرير.

... ، خزل آيى. گولوستان باغي. گون
ائرتە چا غايى.

... ، باغدا، جاماعات ال اوستو آل-
ۋئردە. سس سسە قارىشىپ-قو وشوب...
جاماعات اۋز ايشىنده ... ،

اوغلان شېيتلىرىن¹ سوروتدىويه-سوروتدىويه
باغا گلدى. دايانيب هندەوريينى سوزدۇ...
جاماعاتين آراسىندا گزدى. گزدىكجه نەسە
بىر شئى آختارمىش اولا، اونلارين اوز-
گۈزۈنە باخىردى... باخديقجا دا چا غيرىردى
... ،

، محمد ، محمد ...

، آي محمد، ...

، محمد ، محمد ، ...

... ، يورولوب جوقادان بىر آز آرالىقدا
داياندى... ، آداملارى سوزدۇ.

---

¹ لېيتكە، دەپايى

سرین سازاق اسیردی . اوغلان شینئلین کیپ
گئینمیشdi . . . الین آتیب بئرکون
چاغارتdi . . . ،

... ، ساغا باخدي: محمد ، محمد ...

... ، سولا باخدي: محمد ، محمد ...

ساغدان سولدان سس چيخدادي .

... ، گؤيه باخدي: محمد ، محمد ...

... ، يئره باخدي: محمد ، محمد ...

يئردن ، گؤيدن ائه ده چيخدادي .

يئنیدن جاما عاتين آراسىندى
گزىشىب ، باغىدى . . . ،

، محمد ، محمد ...

، هانى محمد ...

، محمد ، محمد ...

... ، ...

، ...

*

گون اورتا .

جاماعات شىپ-شىرين آل-ۋئردە . سس سسىن
قارنىنا گىرىر . جاماعات بىر-بىرىنده
قايناشير گولوشور . . .

زار افاتلاشیر... عصبىلشىر... دوداغين چكىر...
ميسير... دىشلىرىن قىچاردىب آغاردىر... ،
... سازاق كسىلىر. گون شاخير.

... ، اوغان شينئلين اينىندن چىخارتدى.
تره باسىلمىش آلنىنى بئوركويىن سىلدى. ...
، بىر ده سىلدى. ... ، تر يئنىدىن داملا-
كسىلمىرىدى. سىلدىكجه، تر يانىندا جوجرىر.
داملا آلنىندا، جانىندا جوچىرىپ
جوجردىكجه ده داملارار بىر-بىرىنە قارىشىپ
قووشور... ،
اوغان هله ده سسلنير.

، محمد ، محمد ...

، آي محمد ، ...

، محمد ، محمد ...

... ، ...

هانى محمد؟ ...

گون شاخيرىد.

جانى قىزىشىپ، تر باش-گؤزوندن آخىرىدى.
پال-پالتارى جانىنا ياپىشىپ سوواشىرىدى.

آلنىنى سىلدىكجه سووا گئدىرىدى. پال-
پالتارى ايچىنده ايتىپ باتىرىدى... بونونلا
بئلە سسلنيردى... ،

... ، محمد

35!!!!!!

... ، آي ...

... ، هاني ...

گون شاخيردي .

دوردوغو يئرده آياقلارينين آلتى ايسلاڭيшиدى .
تري بوجلانىب، گۈزلىرينين اۇنۇندن گؤيە
دوغرو او جالىرىدى . . . ، گۈزلىرى چىلىشىرىدى .
... ،

... ، جاماعات قايىناشىرىدى ، شىپ- شىرىن آل -
ۋئر اىچىنده . . . ،

*

گون باتان چاغى .

... ، باغدا قوو دئىيرىن قولاق توتولور .

اوجلان ھله دە سسلنير .

... م ،

... ها ،

... آ ،

دېلى قورویوب بوجازينا يا پىيىشمىشىدى .
دوداقلارى ترپنىرىدى . . . ، سسى ديشارى¹
چىخمادان اىچرىسىنە تۈكۈلۈردى .
سازاق اسىرىدى .

¹ ائشىك

، . . . ، کسین-کسین اسیردی . . . ،

اوجلانيں پال-پالتاري قورویوب اینینه
یاپیشمیشیدی . . . ، شاخ-شاخ شاخانمیشیدی
. . . ، ساچلاري، سازاقدا پیرتلاشیردی ساچلاري .
، . . .

باگدا، قوو دئييردين قولاق توتولوردو . . .
,

، . . .

,

اولار، اولماز

... ، ميرزا آغا اوشاقلىغا قاييتماق ايسته-
ييردي .

، اولار ،
، اولماز ،
، گئرچكدي ،
، قارا باسمادى ،
ايشيم يوخ ! ..

گؤزومون ائنوندە گۈرددۈيۈم اولاي، مېي بئلە
ايناندىردى .

*

... ، حەيطىندە اۇلۇشدو. آغاج مىنىب آت
گۈزىردىيى يئرده . آت اوستە جانى چىخمىش،
اوزو قويلىو يئرە قابلانمىشدى . داھا
دوزگونو حوضۇن اىچىنە دوشۇشدو . . . ،

*

... ، ميرزا آغا اوشاقلىغا قاييتماق ايسته-
ييردى .

اورتا بويلىو، ساچلارى چاللاشىش، ياشا
دولوش بير قوجا .

، . . .

، . . .

★

بىز ياشادىغىمىز محللە، مارالان.

... داها دوغروسو بىز ياشادىغىمىز
كوجەد، جەھە يئىهندن پېھ يئىهندە
مېز آغانى تانىيەرلار. ...، آما دوغروسو
كيمسە اونو تانىمېرىدى. نىھە كى كيمسە اىلە
اونون گئت-گلى يوخايىدى. ...،

اورتا بويلو، ساچلارى چاللاشمىش، ياشا
دولوش بير كىشى.

...، يقين اونو گۈرمۇشسونوز ! ..

سحر-سحر آلا توراندان گئىينىب كئچىينمىش،
چانتاسى اليىندە يولا چىخىر.

، هار؟

، ايشىنه ،

، ايشى نە؟

، عريضە يازار ،

، ايش يئرى؟

، ساعات قاباگى ،

يقين اونو گۈرمۇشسونوز ! ..

...، ناھار چاغى دا چانتاسى اليىندە
ائوه قايىدىر. ...، داها كيمسە اونو

گۈرمۇر. قاپىسىنى با غلايير. ... ، صاباح
سحره كىمى كىمسە اونو گۈرمۇر. ... ،

*

... ، اؤلومونه كىمسە اينانمادى. اؤلومو
چوخ سىسىز-سىرىسىز اولدو. سانكى ياشامى¹.
... ،

قاپى-قونشو سى بىر اولوب، ال بىر اولدولار.
... ، اؤلوسونو يئردن گۈتۈردىلر. ... ،
باستىرىدىلار. ... ، قايتىدىلار. ... ،
تۈرەن توتوب ياسينا اوتوردولار.

... ، دئمك بعضىلىرى اونا قارا دا
گئىدىلر. ... ،

... ، آغ ساققاللار يئدىيسىنەدك اوزلرينى
قىرمادىلار. ... ،

... ، آغ بىرچك لر دە اوزلرينى آلمادىلار.

*

... ، هئي! ... چوخ چكمەدى
اونوتىدولار.

... ، قىرخىندان سونرا محلەدن ايىي توزو
سېلىينىب سوپورولدو. ... ،

... ، هئي! ... چوخ چكمەدى.

¹ حياتى

، ، ،

،

*

... ، میرآ ، میرآ ، ... آناسی سسلندي ،
قوزولاري تئز-تئز سووارارسان ها ، ...
آخسام دا يوبانمايسان ها ، ... تئز
قاييدارسان ها ، ...

... ، ها! .. ميرزا آغا يوخودان خوتلاندي .
... ، هوندور بير ساعاتين عقربه لريندن
ياپيشيب آسلامي شدي . دارتىشىريدى . وار گوجو
ايله گئرى چكمىيە جان آتىريدى . ... ،
چكىمىرىدى . ... ، عقربه لر اونو سايادان
اۆز ايشىنده ايديلىر . ... ، قان ترين
ايچىنده ال-آياق چالىرىدى . ... ،
ميرزا آغا يانان عقربه لر آراسىندا چال ها
چال ايدي . ... ، عقربه لر قاباغا ،
ميرزا آغا گئرىيە چالىرىدى . ... ، چكىش
بركىش ايدي . ... ،

ساعاتدان آسلامىب زامانا قارشى چىخىرىدى؟ ..

بللى دئىيلدى . ... ،

... ، ياشامي ايكي يئره بؤلۈنمۇشدو . ...
، گئرچىكده عريضه يازىردى . ... ، خيالدا
زامانا قارشى چىخىرىدى .

... ، يوباغياسان ها. ... ، ها ... ،
 تئز قاييدارسان ها. ... ، ساييل-باييل¹
 ايچينده ال-آياق چاليردي. ... ، ناهاрадان
 سونرا قاپيني باغلاييب ياشاييردي. اؤز
 عالمينده ياشاييردي. ... ، اوشاقلigliغىندى
 جانلانىب آغلاييردى. ... ، گولوشوب
 آغلاشىردى. ... ، سوسوردو. تمام سوسوردو.
 ... ، تئز قاييدارسان ها. ... ،
 قاييدارام ها قاييدارام. ... ، دئىيب
 قاييدانىرىدى. ... ، اللري، قىريشمىش اللري
 عقربه لردن زويوشوب آرخاسى اوسته يئرە
 گلدى. ... ،

... ، ساعاتىن زنگى چالىنىدى. ... ،
 ياتاقدان قالخىب، گئىينىب كئچىنىدى. ... ،
 يولا چىخدى.

، هار؟

، ايشينه.

، ايشى نە؟

، عريضه يازار.

، ايشى نە؟

، عريضه يازار.

، ...

،

---

¹ هذيان

*

... ، تک ياشاييردي. حئiran خانيم كوچهنىن
 آغ بيرچەيى دئدى، بير اوغلۇ وار يىدى. ...
 ، كىيشىنى بوراخىب گئتدى. ائولنib گئتدى.
 ... ، بير سلىطەيە اویوب گئتدى. ... ،
 كؤكسونو آلىب كۈورەلدى، بير آياгинان
 گئتدى. ... ، گئدر گلمز اولدۇ، كىishi تك
 اولدۇ. ... ،

، باشىنا هاوا گلىب، حئiran خانيمىن قىizi
 دئدى، ... دلىخانالىق اولوب. ... ،

، سفئە دانىشما قىيز!.. حئiran خانيم
 دوداغىن دىشلەيىب دئدى. ... ، تك قالىب
 سفئەلەيىب، قىizi گولە-گولە دئىيب، ...
 باشىنى بولادى.

، يئنه ياخشى كى آروادى اولدۇ. كىشىنىن
 بوگونون گۈرمەدى. ... ، يوخسا دىغلارىدى.
 ... ،

، بوش-بوش دانىشما!.. آروادى ساغ
 اولسايدى نىھ بى گونە قالىرىدى. ... ،
 قونشولار، ...

كۈورەلىش¹

شاشمىش ،

... ،

---

¹ متأثر

43!!!

• • •

پنجره‌لری آچیلمیش، کیشینین
با خیردیلار. ... ، دانیشیدیلار.

• • •

• • •

میرزا آغا حهیطده آغاج مینیب آت
گزدیریدی . او، ووو، اووه، اووه . . .
تووو، توتوا، توبش، . . . آتی لوقودان
چیخاریب، یورغايا سالمیشدی . . . هئی ،
هئی ، . . .

ش، ... ش توپش، ... چکدی، ... آتین اسنے یین¹ توپش ش ش

*

، جمعه گونو ایدی. گون چیخان چاغی . . . . .

قونشو لارین پنجره لری بیر-بیر آچیلدی.

... ، میرزا آغا حبیطہ آت چاپیردی... ، ... ، آلت شالواری، آلت کؤینہ کلی، ...

پاییزین سازاغی اسیم - اسیدی . سپ-
سرین اسیدی . . . . کیشینین ساچلارینی
اوینادیب، دوداقلارینی گؤم - گؤی گؤیردیدی.

۱ افسار

... ، كيمسهنى سايادان، كيمسهنى ايشينه قاتمادان اؤز عالمىنده ايدي. ... ،

آتىن اسنه يىنى چكدى. حەيقطىن اورتاسىندا، حوضون باشىندا دايىاندىرىدى. ... ، آتىن بويۇنۇو سىغاللايىب سوواردى. ... ، دوب-دورو سويا دالدى. ... ، گۈم-گۈي گۈي، سودا گۈيرمىشىدى. ... ، آت ايلە بىرگە سودا ياشايىب دورالان شكىللرىنە باخدى. ... ، دولوخسوندۇ. ... ، گۈزلەرىنى يومدا. ... ، داملا-داملا ياش گۈزلەرىنەن حوضا دامدى. ... گۈزلەرىنى آچاندا سو نارىن-نارىن دالغانىرىدى. ... ، كۈورەلدى. ... ، الين اوزالدىب، سويا باسىدى. ... ،

... ، جانى گىزىلدەدى. بىردىن بىرە جانى گىزىلدەدى. ... ، بىر آن تىپنەدن قوب-قورو قورودو. ... ، گۈم-گۈي دوداقلارى گۈيرىب تىترەدى. ... ، اوزوقويلىو حوضون اىچىنە گلدى. ... ،

*

... ، اؤلۈمونە كيمسه اينانىداي.

... ، قاپى-قونشو سس بىر اولوب، ال بىر اولدولار.

... ، اؤلۈسۈنۈ يئردىن گۈتۈردىلر.

... ، باسىرىدىلار، ...

... ، قايىتدىلار، ...

45!!!!!!

تۈرەن¹ توتوب ياسىنا اوتوردولار.

‘ . . .

، هئى! .. چوخ چىمەدى، . . .

، اونوتدولار، . . .

‘ . . .

---

¹ مراسىم

کیم آقا

... ، هر شئ بيردن بيره اولدو. کيم آقا دا
بيردن بيره ارييib قورتولدو. اؤزو ده دوز
قيشين پوفه-پوفونده .

*

... ، يئدي مرتبه لي بىنانىن سگىزىنجى
مرتبهسىنده ساعاتىن زنگى چالىندى. کيم
آقا يوخودان خوتلاندى. تر-تلەسيك
گئىيندى. چانتاسى چىينىنده ائودن
چىخدى ...

آشاغي آددیلاریي ايри گئتوروردو. باشي
يوبانیشدي. قولونداكى ساعاتينا باخدي.
ياتيшиشدي. عقربه لرين اوچو ده بير-بىرىنин
اوسته شئت دوشوشدو... بير ايکي دئنه
ساعاتين اوستونه چالدى. ساعاتدان سس
چىخمادى...

يانىندان كىچنلىرن بىرىندن ساعاتى
سوروشدو... جاواب ائشىتمەدى. داها
دوجروسو ائشىدىلمەدى. بير داها
باشقاسىندان سوروشدو. او دا باياقكينا
تاي ائشىتمەدى...

غريبه ايش ايدي. نيه كيمسه اونا
ساعاتى دئميردى؟ يوباناسين دئيه گوندە-
كى يولوندا قاچماغا باشلادى. ساعات
قا باغينا چاتاندا دايىاندى. بىنانين
ساعاتينا باخدي. عقربه لرين اوچو ده
اوست-اوسته شئت دوشوشدولر...

دوروخدو؟.. اوشوندو؟.. شاشىندى؟..
اۋزونه ده آيدىن دئيىلدى... يوباناسين
دئيه ايش يئرينه دوغرو قاچدى... هله
ترپنمه دن دايىاندىغي يئرده دايىاندى.
هايانا گئدەجەيىنده قالدى. دؤردد بير
يانينا باخدى. دؤردد يول آيرىيىنин
اورتاسىندايىدى... اۋزونو الله آلدى.
آياق-آياق اولدو. يانىندار دوران كىشىدىن
يولونو سوروشسون دئيه، "آقا!..." سۈزۈنۈن
آردىنى دانىشانمادى. يانىنداكى كىشى،
دوردوغو يئرده دۇنموشدو. ال آتىب

قولوندان سيلكه له دي. كيشيدن سس چي خمادи.
كيشي دونوشدو. چتير الينده قار باسمي شدي.
دونوشدو.

...، كيم آقا پاپاغيني چاغارتدي. قارين
قوش باشي يا غينتيسينا باخماياراق، كيم
آقانين ايستيسى ايدي. يول گئتيكجه ده
داها آرتيق قيزيشيردي.

...، باشيني قالديرىب آلنinin تريغى
سيلىدى. شالي جوم-جولوت سو ايدي. ايلك يول
اولاراق گؤزلرى بىنالارا، تابلو لارا،
يا زيلارا ساتاشدى ... .

...، كيم آقا دوروخوشدو!.. بونو دويدو.
آنچاق گؤزلرىنه ايانى نادى. بير داها
گؤزلرىني سيليب باخدي... قارا باسما
دئييلدى، گؤردىكلىرى گئرچك ايدي.
بىنالارين تيكينتيسى تمام ترسىنه ايدي.
باشلاري يئردد، آياقلارى گؤئيه
قالديرىلمىشىدى. ساعاتا گلدىكده بىنانين
آغزى ايرىلمىشىدى. تابلو لار، اونو لاب
دوروخدوردو. باشي بوغلادى. يازيلارдан بير
حرف اولسون دا او خويي نادى.

...، غريزه او زهره يوللارين بيريني توتوب
قاچدى. ساعاتى اي شله مەسەيدى ده گئجيكمە-
سينى دويوردو. جانى قيزيشمىشىدى. تر¹
با سيلمىشىدى. پالتوسو، گئودەسى نه¹
آغىرلىق ائدىردى. پالتوسونون قوللاري

¹ تنه، بدن

اوزانىب تولانىردى . تربىتىن آغزىندا او زوقىلو يئرە قابلاندى¹ . شالوارىينين پاچالارى آياقلارى آلتىندا قالمىشدى . باشماقلارى آياغىندا ان چىخمىشدى . . . يئردىن قالخاندا پالتوسو بىلەسىنى باسمىشدى .

... ، پالتارلارى اونسوز يول يئرىييردىلر . نىه كى پالتارلارين اىچىنده كىمسە گۈرونۇردو . . .

... ، شاشىنمىشدى . چانتاسىفي هاردا سالمىشدى . . . پالتوسونون اتھىي يئردى سورۇنۇردو . . . ائلەجه ده شالوارى . . . آياقلارى گۈرسىنمىردى . . . جانى دەشتە دەلموش بىردىن - بىرە باغىرىدى .

... ، سسى ده چىخمادى . سسى قولاقلارىندا باتدى . . . اوشۇندو . دئورد بىر يانينا فيرلانىب باخدى . قارالتىدان باشقا هېنج زاد گۈرمۇردو . يولدان كېچنلىر اۋز ايشلىرىندا - ايدىلر . . . قاچا - قاچىدايدىلار . . . بىر آنلىق اولسا دا ، كىم آقا يىا بىر گۈز قىripىمى دا باخمىزدىلار . . .

... ، كىم آقا داياندىغي يئردى بوغلايىرىدى . اۋزو ده نە تەر ! . . . ارىييردى . . . سويا گىئدىردى . . . كىم آقا ترپىندىكجە جانىندا قاخان بوغ قاتىلاشىرىدى . گۈزلرىينين اۇنۇنۇ چىلشىرىرىدى . . . بىر آن فيرلاندىغي يئردى

¹ اوزو قويلىو يئرە گىلدى

گؤزلىرى هئج بير يانى
ايرپە¹ يه سالىنىب باغىردى . . .

. . . ، "هاراي، آي هاراي! . . ." قاچدى . . .
قاچدىقجا پالتارلارى يئرده سورونوب، ال-
آياغينا دولاشىرىدى .

. . . ، ارك قاباگينا يئتىشىدە، قىچى
قىچىنا دولاشدى. بىرداها، بلکە دە ھەشەلىك
اوزوقويلو يئرە قابلاندى . . . يىخىلدىغى
يئرده بوغلايىرىدى . . . پالتارلارى يئرە
سربىلىب اۋزو دە گۈزدن ايتىب باتىرىدى.
يئرده آنجاق بير جانلى نسىنە ايشارىرىدى.
آغزى آچىلىب يومولوردۇ . دال-دالا.
بوغلايىرىدى . ياش-ياش ياش بوغلايىب
قورتولوردۇ .

بوغون اىزى كسىلىدى . . . كىيم آقادان، سلقە-
سەمانلا يئرە سربىلمىش بير دست پالتاردان
باشقىا هئج زاد گۈرۈنەدى . . .

*

. . . ، قار ياغىردى. اۋزو دە قوش باشى . . .
خياوان، باشا-باش ساعاتدان قونقايا
كىيمى الي چتىريلى آداملارلا باسىلىي ايدى. چتىر
اللىرىندە قارا باسىلمىشىلار. دايىاندىغى
يئرده دونوشدولار . . .

. . . ، قار ياغىردى . . . شىرين قار ياغىردى . . .

¹ و اھمە

51!!!!!!

خیاوان دلوسو آداملارين قارا باسیلمیش
ھئىكللىرى آغارىب پار-پار پارىلدايىردى . . .

بىردىن بىرە

... ، گئىپ باخديق. هئچ زاد يوخ اىدى.
سرباز قالسىن قيراقدا. كارخانا دا دىبىندن
يوخ اىدى. ... ،

، . . .

‘

*

ايندىكى كىمىمى يادىيدا.

هر شئى بىردىن بىرە اولدو. من دە بىردىن بىرە
قاراچوخام ايلە اوزلشىب، ياخالاشدىم.

، قانىرسان؟.

، اۋزۇن قانمازسان.

، سې قاندىرىينجا، اۋزۇم قاناجاقدان
دوشۇم.

، سۇۋسەمە¹.

، . . .

، قاناجاقسىزسان.

، دوغرودان قانمازسان... اوغراش...

، سىسى گلىرى.

، . . .

، . . .

جيغاتى¹ قيراغىندا قومساللىقىدا
اوزانىشدىق. دئدى او منى گوللەلەدى.

---

¹ يئرسىز دانىشما

، اصلن ائله بير شئي اولادي.

، اولدو.

، اولسايدى من ده گؤرردىم.

، سن گؤرمەدين، منيم گوناھىمدى؟

، مني حقيقىدن بوده ريسن².

، من گؤردويومدىن دانىشىرام.

، سن هئچ بير شئي گؤرمەدين.

، نيه گؤرددوم.

، گؤرمەدين.

... ،

... ،

، سن كورسان.

، اۇزونسەن.

، باخار كور.

... ،

، باخار كور.

، آرتىق دانىشما.

¹ چاي آدى

² چاشدىرىسان

• • •

، او سني گوللەلەمەدی .

، نىه گوللەلەدی .

، ائله بير ايش اولسايدى ، من گؤرردىم .

، گۈزلىرىنى سىلمەلىيسن .

، گۈزلىرىم آيدىن . هاچاندان بئلە . . .

• • •

، او اصلن بىزە باخما دى .

، باخما دى !

• • •

، باخما دى ؟

، يوخ .

، سن اينامىن ؟

، باخما دى .

، يالانچا اينامينا قورخاق تولا با غالىييم .

• • •

• • •

، باخسا دا ، هېچ سايىداي .

، پەھە!.. سایمادى. بایاقدان باخمادى.
ایندي سایمادى. پەھە!..

، . . .

، هر شئي گۈزلىرىندن باشلاندى. گۈزلىرىن
گۈرمە دىن.

، سن، اونو ياندىريپ ياخدين.

، سونرا دا صور-صوقتى قىزاريپ بوزاردى.
، يانشاما¹.

، گۈرمە دىن؟

، ياندىريپ ياخدين.

، سسىنى ائشىتمە دىن؟.. " جەنم اولۇن !"
، ياندىريپ ياخدين.

، باغىرىب، بارماقى تىيكە² گئىتدى.
، كس سسىنى... يانىلەمىسان³.

، آياقلارىين آلتىندان رىگبارا باسىدی...
، مىي يوزدورو سان.

، باغىرىب، اللرى تىيكە گئىتدى... .

¹ سۈزو او زاتما

² ماشا

³ سەھو، اشتباھ

‘ . . . ’

، تيررررر تيرررررتتتترررررررررررررر.

*

قند کارخاناسينين آغزيinda ، سرباز کئشىك
چكىريد. توفنگ چىينىنده ييرمىي آددىم ساغا ،
ييرمىسينى ده سولا آددىملاييردى. . . . ، اؤز
ايшиىنده ايدي. . . . ، بيز دايياندىق.
ياشىدەم خدمت کارتىني دؤش جىبىندىن
چىخارتدى. . . . ، دىشلىرىنى قوردا لادى. . . .
، سرباز بير آن دايياندى. يالنىز بير آن.
. . . ، بير گۈز قىripىمىي دا اولمادى. داييانىب
بىزە باخدى.

‘ . . . ’

‘ . . . ’

، او ايىندي گزدىرىرى؟

، نەيى؟

، آد اقليسىنى.

، نەيى!؟

، آد اقليسىنى.

، آه!.. ساييل-باييل.

، يوخ واللاھ!

، آند ايچمه.

... ،

... ،

، ايندي آدقليسيينين اللريندن يابيشيب،
هوم كئفين اولسون ! .. گزمه لي یئرلرده
گزديrir.

، جاييسان.¹

، هله دؤز.

، ننه يه؟

، چوخ چكمز ...

، ننه؟

، چالديرما ...

... ،

، چوخ چكمز. ايندي چالديرار.

... ،

، قولاق آس.

، نه يه؟

، سسه .

، هانسي سسه؟

¹ چاشميسان

، زىرنا-قا وال سسىنه .
 ، من بىر سس ائشىتمىرم .
 ، آخى كارسان .
 ، سىن قولاقلارين سسلنىر .
 ، قولاقلاريني سىلمەلىسن .
 ، دوغرودان بىز نه قدر ائشىدىرىيگ ؟
 ، او قدر كى قولاقلارين منيم سسىمىي ائشىدىر .
 ، بىر سس ائشىتمىرم .
 ، طبىعى...آدامدان آداما فرقلىدى .

، ...

، ...

اللىيني قولاقلارينا چئورەلدى . قولاقلاريني
 قىسييب، شوشلەدى .
 ، گۈر نئجه گور گلىير.¹
 ، ساياخلاما² .
 ، او ايندى چالدىرىر .
 ، نەيى؟

¹ زورلو
² يئرسىز دانىشما

، چالقىچىلارى .
 ، نه دخلى ؟
 ، تويود و .
 ، آه ! .. ساييل-باييل .
 ، يوخ واللاه .
 ، يانشاما .
 ، سن بير قولاق آس .
 ، قولاقلارين سسلنير .

قولاقلاريم سسلندي . بايادان بري توتولوش
 قولاقلارىما قولاق آسىم . قولاقلاريم سسلندي ...
 دوغرودان بيز نه قدر ائشىدە
 بىلرىكى... كىم نه بىلىر... قولاق
 ياتىرتدىم ... حقيقتن چالقىچىلار قولاقلاريدا
 چالدىرىرىدىلار... بو اولايىن سسىندىن من نه
 قدر ائشىدىرىدىم بىلمىرم ... اولچوسو قالسىن
 قىراقدا ... خوي¹ خويون داليسىندا ، ...
 هاردان بىللى بو چالقى سسى اولا ...
 اياناما . بو سنى خويلاندىرىب² .

، ...

، ...

، قارا باسمادى .

¹ شىك، شوبەھ
² شوبەھ يە سالىپ

61!!!!!!

، آغزىن توتورسان قولاقلارى دئىير دولما يارپاق.

‘ . . . ’

، ادە!.. ائشىتىدىيىنه اينانىرسان؟.. سن كىمسن آخى?..

‘ من؟..’

‘ هن سن؟’

‘ من؟.. من..’

‘ من بىلمىرم آخى..’

‘ . . . ’

‘ . . . ’

‘ بئله اولماز؟..’

‘ نىنە؟’

‘ من دئىهم ، سن داناسان.’

‘ دانىرام.’

‘ داناسان. دانىلماز گرچكدى.’

‘ هاردان بلى، سن دئىهندى.’

‘ خويلانىرسان؟..’

‘ حقيقى گرچكدىن آييرتىغا خويلانمالىيام.’

، گۈزلە خوي اىچىنده بوغولاياسان .
، چارەسىزم . گرچىن يولو خويون جانىندان
كىچىر .

، دئدىم دا . او منى گوللەلەدى .

، يوخ .

، اۇزۇم گۈرددوم .

، بىزىم گۈرونتموز نه حسابا دا . اصلن
بىز نه قدر گۈروروك؟ گۈردۈيەمۈز نه قدر
اينانما لېييق؟ . . . .

، گۈزدن گۈزه فرقلىدى . سىنن منىم
گۈزلەرىم . . . .

، آه ! .. تزەدن باشلاما .

... ،

... ،

آرايا دوشن دارتىشدىرىجى سكوت چۈكدو .
دىلە گلىب دىللەندىم .

، ئىينەمە لېيىك؟

، نه بىلىم .

، هر حالدا بو سورون بىر تەر چۈزولەلىدى .

، هئچي بوشونا دبرديسن... بير سورون¹ يوخدو.

، اولسون بو شوبهه.

، مندھ يوخدو.

، حقیقت دورولالیدی.

، من اوچون دوپ-دورودو.

، شاهیدین؟..

، قولاقلاریم. گؤزلریم...

، اۇزوندن قیراق بىريسى...

، سرباز.

، سرباز؟..

، سرباز بىزە شاهيد.

، ...

، ...

*

سربازادان خبر- اتر يوخ ايدي.

... ، گئديب باخديق. هئچ زاد يوخ ايدي.
كارخانا دا دىبيىندن يوخ ايدي.

---

¹ مسئله

ا ولاين يئري يئري-دېبلى بوش ايدى.

‘ . . .

‘

65!!!!!!

گوله-گوله

، بويورون.

باشيمى قالدىردىم . . . ، قارشىمداكى يئمه-
يى گؤسترىب دئدى، بويورون .

... ، آد گونوم ايدى. اۇزومە سۆز
ۋئرمىشدىم، بو گون رئستورانا گىنىب؛
عمللىي-باشلى بىر يئمك يئىيم . . . ،

... ، ناھار چاغى ايدى. يورقون-آرقىن
رئستوراندا اوتورموشىم . . . ، يئمك
تاپشىردىم . . . ،

رئستوران بوم-بوش ايدى. قوش دا اوچموردو .
، بويورون .

گۈزلەيم گۈزلەيندە، جنابىينىز؟ . .
، بويورون .

بىر سۆز تاپىب دئىيەنەدىم . . . ، قاشىق
الىمدن آغزىما گئتمىرىدى. باشىنىن
سى يئمەين اوستە دوشوشىدۇم . . . ، اورھىيمى
بوز ائلەيىب، اۇزومو بىر يئرە توپلادىم . . .
. . . . بىس سىز دئدىم بىس سىز . . .
سۆزومو كسىدى .

، بويورون. دئىيە گۈزلەيم باخىب، يئمەيە
باخدى .

ساخلاشانادىم .

67!!!!!!

، جنابينيز دئيه گؤزلريم گؤزلرينده قورودو.

، اونودولوش لاب ياخين يولداشينيز. . . ، بويورون.

سۈزۈمۈن آردىني گتىرنەدیم.

... ، قارشىمداكى يئمكدىن باشقا بير زادا دوشۇنەدیم . . . ، گؤزلريم بوشقابدا . . . يئمەيى يئدىم . . . قورتاردىم.

، ياخشى! . . . قاشيق بوشقابى بير يانا اىته- لەدیم . . . ، ياخشى دئيه باشىمى قالدىردىم . . . يوخ ايدى . . . ، يئرى بوم-بوش ايدى.

، . . .

، . . .

... ، رئستوران بوم-بوش ايدى. قوش دا اوچموردو.

، . . .

، . . .

اوتوردوغوم يئرىمدىن دورانلىرىدیم.

... ، آغا با غىشلايىن! . . . ، سىس آرخادان گلدى. دئنوب باخاندا، قارسون ايدى دئدى، . . . با غلاييريق آغا . . . گولە-گولە دئدى، با غلاييريق آغا . . .

‘ ...

‘ ...

، حئسابىم لوطفن.

، حئسابلانيب دئيه، گولوشو اوزوندن قاچدى.
صوفتى آغاردى.

‘ ...

‘ ...

سۈزۈمۈن آردىنى گتىرنە دىم.

ائشىيە چىخاندا گئجه يارىسى يارىسى
چىراقلار يانىرىدى.

خياوان بوم-بوش ايدي.

تكجه، آرا-سيرا گۈز قىripىمىندى يانىمدان
كئچن ماشىنلاردان باشقابىز زاد يوخ
ايدي.

، خياوان بوم-بوش ايدي.

*

... ، ائوه كئچنده، تزه دم چايىن قوخوسو
ائوي آغزيينا آلمىشدى... . قاپىنى ئورتۇرم
ايستر-ايستەمز قوخونو كؤكسومه آلېب،
بوراخدىم.

‘ ...

، ۳۰۰

، بویورون. سسی ائوده بورولدو.

... ، تنه بی^۱ ده اوتورموشدو. بیر لیوان چای
دا قارشیسیندا، ماسانین اوستوندە ایدي.

، بویورون دئدی تزه دم دی.

، ۳۰۰

، ۳۰۰

، گؤزلریندن بیر زاد دویولوردو... بان-
یئوندە بیر زاد گۈرونغوردو... تكجه،
ماسانین اوستوندەكى چايدان باشقابير زاد
گۈرونغوردو.

، ۳۰۰

، بير باشا گئديب، اوتوردو.

، ائمیل-ائمیل چايدان اىچدى... اىچه-
اىچه گۈزلرینه باخدي.

، بوم-بوش ايدى.

، ۳۰۰

، ۳۰۰

، دوروب، پرده لري ييغدي. پنجرهنى آچدى.

، گونش چىرتلامىشدى.

---

¹ هال، پذيرايى

‘

...، تاق-تاق! ..

، يئره باسیلان چلييین سسي، كوجهنى اؤزونه بورويوب بوكموشدو .

، تاق-تاق! ..

، كوجهده، قاري كوكه اليinde، چلييین باسا-باسا گئديردي .

، قولاقلاري تاققىلداييردى . . .
اوز اقلاشىب، گؤزدن ايثيردى . . .
باتيردى . . .
، تاق-تاق

، قولاقلاري تاققىلداييردى .

... ، اللرين يانينا سالىب، بئلىني دىكە- لتدى .

‘ ...

‘ ...

، گئدib، بوش ليوان اليinde ماسانين آرخاسىندا اوتوردو .

‘ ...

‘ ...

، ليوان اليinde قورويوب قالدى . . . گؤزلرى پنجرەدە قالىب، قورودو .

، گونش تنه بىنى اۇزونە بورويوب، بوکدو .

، ...

*

گئدر گلمز

... ، ياز ايدي. هاوا اورهىي اوخشاييردى. گونش ائيوانا يايىلمىشدى. ... *

تزم داشىندىغىمىز حەيطەدە قوشلار يووا سالىيىشدىلار. قوشلار ائيواندا يووا سالىيىشدىلار. ... ،

آنا يومورتاپىب، يووا دا ياتىرىدى. ائركك دووارلارين باشىندا فيرلانىردى... قاناد چالىب، قانادلانىردى. ... ،

اوشاقلار حەيطەدە اوينا ييردىلار. ... ،

... ، آتام ، بىزه گلدى. آتام چلىيىن يئرە باسا-باسا بىزه گلدى. نوھلىرى يان-يۈرەسىنى آلىب، بويون-بوغا زينا سوواشىلار. ... ، گولوشوب قوشلارى گۈستىزدىلر. ، بابا-بابا، باخ، باخ، ... قوشلار ئىواندا يووا سالىب، باخ، باخ، ... يومورتا يىبلار... نئچە دنه ده يومورتاسى وار هله، باخ، باخ، ... .

، ...

، ...

آتام ، هن-هن گۈزلەي، دئدى بح بح، ... آتام بير منه باخدى، بير ده يومورتالارا... توتولد و... گۈزلەي گۈزلەيندن قاچىردىم.

، ...

، ...

*

... ، "شاراق!..." آتام قولاغىمدان ياپىشىب، شىللەنى پئىسرىيدن سالدى. ، كىشى جەنم اول ائوه گۈرۈم دا!... ، كىچىب، آنامىن قوجاغىنا سىغىندىم.

آنام چىغىردى، كىشى اوشا خدى دا، آنامىن اوستونە چىغىردى نىھە وورورسان؟

، ...

، ...

، گئدر گلمز. دئديم آتا گئدر گلمز.
، گلر. دئدي گلر.
، گلمز دئديم.

، سنه دئييرم گلر ياني گلر دا.
، واللاه گلمز.

بىلەيمىرىم هاردان، كىمدان ائشىتمىشدىم
يۇمۇرتاييان قوشۇن يۇمۇرتاسىنا ال دەيسن
كوسوب گئدر. اوچوب گئدر. ... ،

، ...

، گئدر گلمز.
، آز دانىش دئييرم گلر ياني گلر دا.

، ...

، ...

گلمز دئىيب، قورخا-قورخا او زونه با خدىم.
گۈزلىرى بىرەلدى.

، بو اولاسىن او اولسون. قوش قوشدو دا.
بولار گئدير-گئدير دا. يئرينه آيرىسى گلر
دا.

، گلمز.

نە آلدى، نە سالدى. قولاغىمى بوروب، پئىسىرىدىن بىر شىللە سالدى... ، كئش جەنم اول ائوه گۈرۈم دا.

كئچىب، آنامىن قوجاغىنا سىغىنىدیم.

آنام چىغىردىي، ...

... ،

... ،

سۈز و اختىنا چىر.

... ، ياز اىدى. هاوا اورەيي اوخشايىردى. گونش ئىوانا يايىلىمىشدى. ... ، قوشلار يووا سالىشىدلار. قوشلار ئىواندا يووا سالىشىدلار. ... ،

آناب يومورتايىب، يووا دا ياتىردى. ائركە دوارلارين باشىندا فيرلانىردى... . قاناد چالىب، قانادلانىردى. ... ،

آتام، ائوه فەلە-بنا سالىشىدی. ائوي سۈكۈپ، يئنىدىن تىكىردى. ... ،

ائودە ھاي-کوي اىدى. قوشلارين يوواسى تىترە ييردى... ، آتام ال آتدى يووانى گۈتۈرسۈن.

آنام دئدى، كىشى سن آللە!..

فەلە-بنا شىرين اىشلە ييردىلر. آنام دئدى، اوشاغا گۈرە!..

75!!!!!!

آتامين گؤزلري برهلدي، آنامين اوستونه.
كئچ ائوه آرواد!.. سسي ديشلىينين
آراسىندان خيسين-خيسين فيسيلد ايا راق
چيخدى.

، . . .

، . . .

نئچه گون ايدي، ائوده دئييشىب-
دالاشمايدى.

، آنام، كىشى ال ساخلا. دئدى نئچه گون
دؤز، قوي يومورتادان چىخىنلار، سورا.

آتام، بىلمىرم ائشىدىردى، ائشىتمىرىدى. اؤز
ايشىنده ايدي: . . . ، بير تون سيمان، . . . ،
ايكي ماشىن قوم، . . . فيلان قدير كرپىچ، . . .
اوج ماشىن. . .

، آنام، او زومه باخدي. آغزىن آچدى. ، آي
كىشى بئش گون اويان بو يان نه او لار
كى! ..

آتام بئش آچيلان كىمى آچىلدى. ، آز
انگوولا¹ گئروم آرواد!.. سنين عاغلىن اوشا غين
عا غلى... دئيىب منيم او زومه باخدي.

او زومو دئندىرىم.

، . . .

---

¹ بوش-بوش دانىشما

‘ . . .

فهله-بنا شيرين ايشله ييردي. آتام دئدي،
كئچ ائوه آرواد! . . .
آنام ائوه كئچدي.

من قالديم. آتام قالدي. . . ، ال آتدي
يورواني گؤتورسون. گوله-گوله.

آتام يومشالدي. او زومه گوله-گوله، منيم
بالام. قوج بالام. هئچ نه اولماز. دئيىب ال
آتدي يورواني گؤتورسون.

، گؤتورمه آتا.

، هئچ نه اولماز بالا.

، كوسىرلر.

، كوسىزلر. . . گؤتوروب قويارام حەيطە.
اوينا رسان.

، من اويناميرام.

، اوينا رسان.

‘ . . .

‘ . . .

، گئديب گلمزلر ها.

، گلرلر.

، كوسىرلر ها.

، كومزلر.

، گئديب گلمزلر ها

...

يووانى يئريندن گؤتوروب، الينى چكدى
باشىما. گلرلر بالام گلرلر. دئدى.

فهله-بنا ايشدن ال ساخلامىشدى.

، واللاه گلمزلر.

، سنه دئييرم گلرلر يانى گلرلر.

، اۋۇزومدىن آسيلىي اولمادان آياغىمى يئرە
دؤيىوب، اوستونە قىشقىرىدىم. گلمزلر.

، آز دانىش. . . ، نە آلدى نە سالدى.
قولاغىمى بوروب، پئيسىرىدىن بىر شىللە
سالدى. . . ، كئش جەنم اول ائوه گۈرۈم
دا.

كئچىب، آنامىن قوجا غينا سىغييندىم.

...

*

ـ آنام

، آنام !

، هن بالام ؟ ..

، كيم بيزي قارغىدى آنام ؟ ..

، بايقوش باجامىزدان بانلادى بالام . ، . .

*

، كيم دئير بيز قارا قاپيلىقدان كؤچدوك.
، كيم ! .. ، ..

، كيم دئير بيز قارا قاپيلىقدان ائو-
ائشىيىمىزى بوراخىب، كؤچدوك.
، كيم ! .. ، ..

*

... ، اونوندا بايقوش بانلادى.
اونوندا بايقوش دامىمىزىن باشىندا
بانلادى.

قاپي-قونشو يىغيشمىشدى آد قوياغا...
آدىسيز-سانسيز قالدى... بوبوبوففف،...
بوبوبوففف،... بوبوبوفف! .. " باجادان
بانلادى. هامي بير بىرينىن اوزونه باخدي.
باشلارين آشاغى سالىب، چۈل قاپىسىنى
سوزدولر! .. باشلاريني بولايىب، دوداقلاريني بير
بىرىندىن گۈتوردولر...

، اوغورسوز اولار، ...
، قوتسوز اولار ، ...
، پىس اولار ، ..

قاپي-قونشو سى بير اولوب، سسلنديلىر:
"بايقوش داملارىندا بانلادى... ، اوزده
يوخ. دالدادا. قورسا دوارلارين

چاتلاغىندان. تاختا قاپىلارين جىريغىندان.
پىچىلدادىلار.

، اوغورسوز اولار ، ...

، قوتسوز اولار ، ...

، پىس اولار ، ...

... ، ...

بونا دا دؤزمه يىب، بىردىن بىرە باجامىزدان
بانلادىلار."خارابا قالار ... وئران
دوشر...""

... ، ...

... ، ...

... ، ...

قىرخىز قالدى. آنامىن اللرى چنگ اولوب،
آچىلمادى. اللرى آچىلمادى سو قىزدىرسىن.
اوشاгин قىرخىنى تؤكسون.

... ، آنام، ئوين اورتاسىندا آياقلارىنى
اوزالىدى. شئت دوشدو. ال-آيااغى بوشالدى.
چىلىپاق بالدىرلارينا چالدى ... ، دئنه-
دئنه ... ، هۇنكوردو... آياقلارى يانىب
ياخىلدى... قىپ-قىرمىزى قىزاردى... الين
آتىب ساچلارىنى يولدو... ، ... ، حشم اولدو
... ، ...

بىردىن بىرە گۈزلىرى گۈزلىرى ساتاشدى.
باخىشلارى باخىشىما دويونلىنى... ، ...
گۈردىن؟... ، من بىر شئى گۈرمەميشدىم.
گۈزلىرىم، نەيى، دئدى. ، يازىق اولدوق... ،
گۈزلىرىنىن ياشى داملا-داملا يئرە دامىزدى.
آردى كسىلمەدن... ، دىلىم آچىلدى. اىلك
 يول اولاراق... ، نىھىيە،... دىلىم آچىلدى
 ، نىھىءى؟ ، ...

، اڭشىتمىرسن؟...

، نەيى؟...

، سىسىلىرى... ، ... قولاقلارى سىيمىزه كار
اولان سىسىلىرى.

، گۈرمورسн... ، ...

، نەيى؟...

، اوسامىش گۈزلىرى!...

آنام دا اولسايدى، دوزونو دئمەلى ايدىم... ،
يوخ دئدەم يوخ، هئچ بىر شئى.

آرخاسى اوستە باجانىن آلتىندا اوزاندى. منى
دە يانىنا آلدى... ، باخ گۈرمورسن؟...

اۋزو ايلە بىرگە منى دە اوتاقدا دئىرد
دولاندىردى. ساغ بؤىرۇ اوستە اوزانىب،
يئرە قولاق ياتىرتدى... ، اڭشىتمىرسن؟... ،
باغداش قوروب قارشىمدا اوتوردۇ. گۈزلىرى
گۈزلىرىدە. آلنېمى سوپۇق تر باشىشدى. الين
آتىب، ترىيى آلدى. ايستەدىم يوخ دئىيەم.

دئيەنە دىم يوخ . . . ، دورو خدوم . . . ، هن-يوخ
آراسىندا دورو خدوم . . . ،

اليمدن ياپىشىب، آچىق قاپىنин آرخاسينا
دوغرو يؤنەلتدى . . . ، باخ-باخ . . . ، گئور-
گئور . . . ، باخدىم. نەسە گئورمه دىم.

اليم اليىندە، دود اقلارى آچىلدى. دىلى
پىچىلداندى . . . ، ائشىتىمىرسن؟ . . . ،
خارابالىق، . . . وئرانالىق . . . ،

الىمى اللرىندن چكدىم. گئرى چكىلىپ
باغىردىم . . . ، باشىنا هاوا گلىپ . . . ،
بىلىرسن، هاوا گلىپ، هاوا . . . ،

هاردان بىلىم. نە آنلايىم. سۈزۈم باش داشى
كىمى تپەسىنە چىرىپىلدى. اللرى هاۋادا، بوش
يئرە گزدى. هاوانى يايىدى. بىر شئى آختارىپ
ياپىشىسىن دئىيە تاپانمادى . . . ، اللرى بوش-
بوشونا هاوانى قارماقلادى . . . ، بىردىن بىرە
ايچى بوشالدى. اورهىي بوشالدى. دىزلىرىنىن
گوجو توکندي. اوزو قويلىو يئرە قابلاندى . . .

، تكجه بىر سۆز آغزىندا يېرغالاندى . . . ، خ ا
ر ا ب ا ل ي ق ! . . . ، اولدو، خارابالىق
، . . .

*

... ، ياي ايدى. زومار آيىنин
اورتالارى. گون اورتائىن شاخلووو . . . ،

... ، بىزىم ائودە شۇون ايدى . . . ،

آنام چيغىردى. اوشاق ائلدو. ساچلارين دىدىب
داغىلتىدى... ،

آتام كوچه يە قاچدى. ئويم يىخىلدى. اوغلۇم¹
ائلدو. توفاغىم داغىلدى... ، و ۋەم²
اولدوم... ، قاپى-قونشونون قاپىلارى
آچىلدى... ، بويلاندىلار... ، قاپىلارىنى
باڭلاڭىلار... ،

جوهود² آرواد باخىجى ايدى. گىلىپ
باخدى. باخىب، ... اوشاق گؤيرىب، ...
دئدى. سور-صوفىتى گؤيرىب، باخىب دئدى،
باخ!... باخدىق... ،

باخدىلار. قونوم-قونشو ائوه دولوب
باخدىلار. باخىب، چكىندىلر. چكىنىب
اوشوندولر.

جوهود آرواد، گؤيرىب دئدى، يقىن شىشه
ووروب، شىشه قوشۇ ووروب يقىن.

... ، قونوم-قونشو اوشوندو. اوشونوب
چكىندى. بىردىن بىرە ائو بوشالىب، بىز
قالدىق!... ،

*

آنام آغلاييردى.

آتام قولتوق آغاچى يونوردو.

¹ قورويوب قاخ اولماق

² جەھود

آتام اوشاغي يويوب، آنامىن توي چادراسىندا خلەتلەدى... ،

قاپى-قونشۇنۇن قاپىسى باغلى ايدي. كوچەدە بىر ايت دە هورمەدى. قۇو دئىيردىن قولاق توتولوردۇ. آرا سира سسە بنزىر سىلر آخساق كۈلگە دن چىخىب، دوز گونشىدە پؤشلىرىدىلر... ، قار قار قار... ، تكجه قارقالار قارىلداييردىلار. زىل قارا قار قالار قاواقلارىن باشىنا فيرلانىب، قارىلداييردىلار... ، قار قار قار... ،

خلەتلې اوشاق قوجاغىندا آتام، قاباقدا سۈسمۈش. آنام اورتادا، دىلىيندە خارابالىق چئويرمەدە. آرخاسىندا دا اۋۇزوم... ،

آتام اۋۇزو قېرى قازىدى.

آنام اۋۇزو اوشاغي قېرى قويدۇ.

من اۋۇزوم تورپااغى آياقلارىلا اوستونە آغنادىب، قېرى باسىردىم.

... ، گئجه ياتاندا، آتام چىراغى پوفلە-دى... ، بوبوبوبوفف... ، بوبوبوبوفف... ، بوفف... ، بانلادى. بايقوش دامدا بانلادى. آنام ھىچقىنىب اىچىنى چكدى. قىپ-قىرمىزى گۈزلرى قوروموشدو. آغ-آپباق صوفتى آغارمىشدى. اوزونه باخمادان سوردىم.

، آنام! ..

، هن بالام.

، كيم بيزي قارغidi آنام .
 ، بايقوش باجاميزدا بانلادي بالام .
 دود اقلاريني يوموب، نفهسيني اوغورладي .

*

سalamimiz يئره دوشدو . كيمسه سلاميميز
 گؤتومهدي . . . ، عليك دئمهدي . . . ، قاپي -
 قونشونون قاپيسى بيردن بيره اوزموزه
 باغلاندي . . . ، كيمسه قاپيميزى دئيمىدى . . . ،
 گون اورتايidi . چولدن گلميش، يورقون-آرقين
 ائوده اوزانىشىم ! . . .

بيردن بيره كوجىدە هاي قوپدو . يوخو
 گۈزلىيدن قاچدى . هاي-كوي كۈلگەدە قاچىرىدى .
 كۈلگەنىن قارانلىيغىندا سىللر بير-بىرىنىن
 قارنىنا گىرىب چىخىرىدى . چۈلە چىخدىم . . . ،
 كوجە سوسقون ايدى . . . ، آنام كوجەدە ايدى .
 قاپي يا سىغيىنib اللرى ايله هاوانى
 يايىرىدى . بوش يئره اللرىنى صور-صوفەتىنە
 باسىرىدى . هاوادا، ساغ-سولا، آلت-اوستە
 شاپالاق چكىرىدى . اۆز باشىنا فيرانىرىدى . اللرى
 ايله نسەنى اۇزوندن اوzaقلاشىرىرىدى .
 هؤنکور-هؤنکور آغلابىرىدى . اللرىندىن
 ياپىشىم . اوز-گۈزومو شاپاتلادى . اللرىندىن
 ياپىشىب، ائوه كئچىرتىك ايستەيندە ،
 آياقلاري اوزه رە سوروندو . ال-آياغي بير
 يئره يووشموردو . اۇزومو الە آلبى ،
 قوللارىي بوينونا سالدىم . . .

، نه اولوب آنا؟ ..

ایچین چکدی... ، گؤرمورسن بالا... ،
اوزومه توپورورلر... .

... ، اللرين اوزونه باسدي. هنده وريه
باخديم. كيمسهنى گۈرمەدىم... .

، آنا سني تاري! .. دور گىدك ائوه... بوردا
كى بير كس يوخدو.

، او دور باخ... باخ-باخ... مني سؤيوب
يامانلايرلار... گۈر-گۈر... .
توبورورلر... ، ...

اوزو قويلو، كوچهنин اورتاسىندى يىرە
سرىلدى. اللرين قولاقلارينا باسدى... ، مني
سۈيورلر... ، دئدى.

جانا دوردوم. اللريندن ياپيشىب، ائوه
سوروتلهدىم. اوره ييم داغلاندى.

، آنا سني تاري! .. دور-دور... ، دورمادى.

، هاني آخي! .. كيم. كيم سني سۈيور... ،
دور، دور.

، ائشىتمىرسن؟

، هئچ زاد ائشىتمىرم.

قولاقلاريا شەلندىم. گۈزلەيى اووكاللادىم. بىر
داها باخديم. هئچ. هئچ بىر زاد ائشىتمەدىم.
گۈرمەدىم.

...، حىەط قاپىسىنى اىچرىدىن باغلادىم. اوزو
قويلو، يئرە سريلميش آنامىن ساچلارىنى
سيغاللادىم...، چىغىردى...، مۇ دؤيورلىر...،
مۇنۇ سۈيورلىر...، مۇنۇ قارغىييرلار...،

قولاقلارىما اينانمىدايم. كوجەدە يئنە ھاي
قۇپدۇ. سىس سىن قارنىنا گىردى.

، قارغىمېشلار...،

، اوغورسوز اولار...،

، قوتسوز اولار...،

، پىس-پىس اولار...،

كوجەيە دوغرو يوگوردىم. قاپىنى آچاندا
كوجە سوسقون ايدى...، قۇو دئىيردىن قولاق
توتولوردۇ...، بىر ايت دە اولامىردى...،
قاپى-قۇنشۇنۇن قاپىسى كىپ باغلى ايدى.

*

...، توز اينان تورپاق آراسىندا
قالمىشدىم. آنامى ئۇھ سالىب، ائشىيە
چىخماقى اونا ياساقلاندىردىم. چاره سىز دردە
دۇشمۇشدىم.

...، اودور باخ...، سىللەر دووارلارىن
چاتلاغىندان اوجالىر...، باخ-باخ...،
قاپىنىن جىريغىندان گلىر...، آياقلارىن
اوزالدىب، ئۆين اورتاسىندا چىلىپاق
آياقلارينا چالىردى...، اودور باخ...،
ائشىتمىرسن...، باخ-باخ دئىيب، ...،

چاليردي . چال ها چال ، چيلپاق بالديرلارينا
چاليردي . . . ،

قاپيني با غلاييب، ائشىين سسىنى بوجسايدىم دا ،
سسلىر ائوه دولوشوشۇدۇلار . دووارلارين
چاتلاغىندان ديشاري پيرتلاييردىلار .

دووارلارين چاتلاغى . . . ،

قاپينين جىرىقلارى . . . ،

. . . ، اليمدن ياپىشىب، آچىق قاپينين
آرخاسينا دوغرو يئونەلتىي . . . ، باخ ،
باخ . . . ، گۈر-گۈر . . . ، . باخدىم . نەسە
گۈرمەدىم . . . ، اليم اليىنده دوداقلارى
آچىلدى . دىلى پىچىلداندى . . . ،
ائشىتمىرسن؟ . . . ، خارابالىق . . . ،
. . . ، وئرانالىق . . . ،

اليمي اللرينىن چكدىم . گئرى چكىلىب
با غيردىم . . . ، باشينا هاوا گلىب . . . ،
بىلىرسن ، هاوا گلىب ، هاوا . . . ،

هاردان بىلىم . نه آنلايم؟ سۈزۈم باش داشى
كىمى تېھسىنە چىرىپىلدى . اللري هاودا ، بوش
يئرە گزدى . هاوانى يايىدى . بىر شئى آختارىب
ياپىشسىن دئىه تاپانمادى . . . ، اللري بوش-
بوشونا هاوانى قارماقلادى . . . ، بىردىن بىرە
ايچى بوشالدى . او رەيى بوشالدى . دىزلرىنىن
گوجو توکنди . او زو قويلىو يئرە قابلاندى . . .

تکجه بیر سؤز آغزىندا ييرغا لاندى... ، خ را ب ا ل ي ق !... ، اولدو ، خارابالىق
، ... ،

*

... ، آتام ، كئچ ائوه قاپىينى با غالا. دئدى ،
هاچان گل دئدىم گل.

قاپىينىن جىريغىندان گۈروردوم . عۆمۇر بويو
گۈرمه دىيىمى گۈروردوم . ، آنامى
گۈروردوم . ، گۈم-گۈي ايدى. اتك-باش.
گۈودەي گۈم گۈي ايدى. دؤشلىرى شىشىب
حؤوللوشدۇ. چكىلىب اوزانىشىدى. دولوب
داشىشىدى . ، آتام ، اوجاق قالا يىب سو
قىيزدىرمىشىدى . ، سويو ايليقلاندىرىب ،
قازان-قازان ائلهدى. نرداۋانى دامدان
چكىب ، دووارىن كۈلگەسىنده يئرە دوغرو
اوزالىدى . ، آنامى سويوندوروب ، مئىيتىن
نرداۋانىن اوستونه اوزالىدى . ، تك جانينا
سو تۈكۈب ، يوپۇندوردو . ، مئىيتىن دؤشلىرى
آخىب ، ايکى يۈندىن قوللارى ايلە تىن¹ يئرە
سەرلىمىشىدى . ، دولو دؤشلىرىنىن باشىندان
د املا-د املا سود دامىرىدى . ، بير گۈز
قىripىمىندى تورپاق ، سودو جانينا چكىب
قورودوردو . ،

... ، آتام چوخ گزىب آز تاپدى. خلەتلەمە-
يە بير زاد تاپمادى. مئىيتىن سويوندوروغۇ
پالتارىنى يئنىدىن اينىنە گئىيندىرىدى . ،

¹ برابر

ائششەيى پالانلايىب، مئييتي اوزو قويلىو اوستونه سالدى... ،

... ، بير داملا دا اولسا آتامىن گۈزوندن ياش آخىمادى... ، سرت-سرت... ، بير كلمه اولسا دا، دىلى بير سۈزە آچىلمادى... ، تكجه بير كره دوداغىن دوداغىندان گۈتۈرددو... ، گل دئدى، گل... ، گلدىم دئدىم.

... ، ائششك قاباقدا، آتام اورتادا، من آرخادا... ، قبرىستانا دوغرو يوللاندىق.

... ، مئييتن دؤشلىرىندن آخان داملا-داملا سود، شىدىرغييا چئورىلەمىشدى. آرخاسىندا قاباغا اىرەلنىكىچە، گۈم گۈي جىغىر بير يول سالىشدى... ، .

... ،

‘

*

... ، گئچە ياتاقدا، آتامىن گۈزلەرى باجايا زىللەنمىشدى. آتاما باخدىم. ايستر ايستەمز گۈزلەرىم باجايا زىللەندي... ، اوزومۇ دئندىرىب، يورغانى باشىما چىدىم. نفەسىمىي اوغورلادىم... ، قولاقلارىي باسىدىم... ، بوبوبوبوفف... ، بوبوبوبوفف... ، بايقوش باجامىزدان بانلايىردى... ، .

، . . .

‘

*

... ، قاش قارالمىشدى. بىز كنددن چىخاندا ،
 قاش بوس-بوتون قارالمىشدى. شله-شولەمىزى
 ائشىھەيىن اوستە چاتىب يولا دوشۇشدوڭ... ،
 كنددن ائشىھە چىخان جىغىر يولا چىخىب،
 يوققوشو قالخىق... ، اۋزو موزدن آسىلى
 اولادان گدىيىن باشىندا دايىاندىق. گئرى
 باخدىق... ، آي شىغىمېشدى. آي كندىن
 اوستە شىغىمېشدى. كۈلگەلر جانلانىب
 دامد ان-داما قانادلانىردىلار... ،
 بوبوبوفف... ، بوبوبوفف... ، بوف... ،
 بايقوشلار باجالارين باشىندا
 بانلاييردىلار... ،

، . . .

‘

... ، آتام گئرى دؤنوب، او زومە باخدى.
 دىنىب دانىشما دان كۈكسۈنۈ او توردو... ،
 ائشىھەيى هئىلدى... ، حوچە-حوچە! ... ، .

... ، . . .

ایت اؤلومو

قوققولو قو قو!.. قوققولو قو قو!..
ایلک باندا، آتام بورولدو!..
قوققولو قو قو!.. قوققولو قو قو!..
آنام اللره دوشوب ایکینجیسیندھ، اویناندی!..

قو!.. قوق!.. قد، قققق،... ق... قد...
ق!..

اوجخوسونده، سسسيز بانلاديم. ايچريه
بانلاديم. اؤزوم اؤزومدن اولوب كؤلگەمە
بانلاديم. كؤلگەم جانلانيب اؤزوم اولدو.
اؤزوم كؤلگەمە جانلانيب آياق آلتينا
دوشدو. آياق آلتيندا ازيليب ازىشدىم.
كؤلگەم اؤزوم اولوب، مندن قاباغا دوشدو.
مني سايادان، مني بير شئيه وارمادان مندن
آيرىلىب مني آختاردى. مندن سس چىخmadان
سسسيز باغىردى. سسينه سس وئرن ايرپەلي¹
سسلىرىدە بوغازى قوووشوب باندان دوشدو.
بىردىن بىرە دە اوزوقويلو يئرە قابلاندى!...

...، اوج كره بانلاديم بو ائودە. دان
يئري سۈكۈلندە. گونش تپەم اوستە ميل
داياناندا. گئجهنىن اورەيىنده!..

...، يوخ!.. يانىلماين، گئجهلىييم
آزمائىيب.

*

...، دان يئري سۈكۈلۈشدو. "تاق-تاق"
قاپى چالىنди. ...، كيم اولار...
هركيم... نئجه ياني هر كيم؟... هر كيم
اولور اولسون. چالىنان قاپى
آچىلمالىidi... آخي سحرىن بو
آلاقارانلىغيىندا... نيه اسىرسن؟... اسىرم.
هانى؟... باخ... نەيە... ال-آيا غىن اسەجە-

¹ واھىمەلى

ده... اۇزومدن آسيلىي دئىييل... نئجه
 يانى؟... نئجه يانى نئجه... بىلمىرم
 نىه... يقين بىر غلط دارتىيسان... آخى نە
 غلطي... اۇزوندىن سورمالىيسان...
 اۇزومدن... ائلهدى... يادىما گلن بىر زاد
 يوخدور... ائى...، هئچ اۇزونە شوبەن
 يوخدور... نە اوچون اولمالىدى... "تاق-
 تاق"...، ائله دە نىھ قاپىن چالىنير...
 قاپى چالىنار دا. نە دخلى وار؟... بو
 چاغدا... ائله بوندا قالمىشام... قالمائى بىر
 زادىن يوخدور... نئجه يوخدور...
 ياشاما غىم... گئجهنىن بو چاغى آد امىن
 قاپىسى يئرسىز دؤيولز... ياشاما غىم،،،،
 گلەجەييم... باخ گۈر نە فېرىتىنا
 چىخارمىسان... دوپ-دورويام... بولانىب
 دورولوبسان... بونون كىمسەيە نە دخلى...
 نئجه نە دخلى... نە ائله سە دە اۇزوم
 اوچون اولوب... بىس سنىن اىلىشگىن... نە
 دخلى وار... نىھ اۇزونو ايتىرىرسن؟ بىر آز
 ال-آيا غىنى يىغىشىدىر...،،،، رنگىن آتىب.
 نىھ بئلە آغارمىسان؟ باخ، باخ اللرى
 تىترە يير. دوداقلارى اسىر... دانىشما،
 دانىشما حئيوان... يابى، يابى... سنىن...
 دانىشما يابىنىن بىرى يابى... قاپى
 قابا غىنا چىخمالىيسان. منىم يوخ...
 دانىشما-دانىشما. دوپ-دورويام... يقين
 گلىنلىرىن گوزگوسو كىمى... دىندىلىن
 چالىisan... چالماييم نە قاييرىم... "تاق-
 تاق"... قاپىنى دؤيورلر... ائشىدىرم
 مىندار... دئىيرىن چىرا غى سۇندور...،،،،

، ...

، ...

تانيش آدام بئله قاپي چالماز... ائله-
دي... سنجه نه ائده جكلر... اوزولوسن...
قورخoram... اوره ييني بوز ائله...
اولييان اوزلشمه دن اؤزونو اوزموسن...
بىلىرسن... نه يي... هئچ... ديشلرين
تاقيقيلدايير... ، ... اولوم اولومدو داها
نه خيريلداماقد... قورخمورام... بس نه...
هئچ نه. بير تهر... بير تهر... بئله نئجه
دئيم... بوغولورسان... هن، هن... اونسوز
دا كيمسه سني بوغمادان اؤزون اؤزونو
بوغورسان... يامان اورك وئيرسن...
اوركدن اوشكونوب... ، ... اولييان
قارشيلاشماليسان... نئجه، نه تهر... تهرى
يوخدور... نيه... دئن آرخانا باخ...
... ، باخديم.

... ، ايكي نفر پنجره نين اؤنوندە
دايانىشدىلار. كؤلگەلرى شوشە نين اوستە،
ترپنمه دن دايانىشدىلار. شوشە بوجلايىب،
داما-داملا ياشلاري كؤلگەلرين اوستوندىن
گولدانين اوستونه داميردى. ... ، اوتور،
اوتور... ، ايچرى كئچىب قاپىنى
با غلادىلار... ، اوتور-اوتور... دئدىلر،
گۈردوک يوباندىن، اؤزوموز قاپىنى آچىب
گلدىك!.. دئىيب؛ قاپىنى با غلادىلار... منى
اوتورتىلار... اؤزلرى آياق اوستە كاغىز
قلمى جىبلرىندن چىخارتىلار... اوتاقدا

گزىشىب آددىملا دىلار... . كۈلگەلرى باشىم اوسته دوشدو... ، اۇزلىرى ايدى... . . . تانىدىم. كۈلگەلرىن تانىدىم. . . . ، نئچە واختا يىدى اىزلىنىيىمى دويور دوم. آنجاق شوبەھە لى ايدىم. . . . ، اؤتن گئچە باغان قايىد اندا گۈرمۇش دوم اونلارى. . . . ، اىزلىنىيىمى دويور دوم. آرخامدا خىسىلدانان خىسین-خىسین آياق سسلرىنى دويوروم. آنجاق سايىرىدىم. . . . ، يالنىز اؤتن گئچە آغىرلىقلارىنى، قارالارىنى قارا با قاراجا گىدىكىلرىنى آنلا دىم. . . . ،

... ، بوم-بوش خياوان... . گئچەنин اورە- يى... ، گولوستان باغيىندان قايىدىرىدىم. يوخوسوزلۇقدان جانا دويوش، باغا گئىپ؛ آددىلا يىرىدىم. . . . ، اۇزومۇ، اۇزومدە نە ائده جەيىمى گۈتور-قوي ائدىرىدىم. . . . ، ائوه قايىد اندا؛ قاري كۈرپۈسۈنۈن اوسته آرخامدا خىسىلدايان سسلرى دويىدوم. . . . ، آنجاق دۈنوب باڭماغا قادر اولما دىم. . . . ، بوم-بوش خياوان. آرا-سیرا گۈرونەين كىمسە- يە هورن ايتلىرين هوروشەسى... . ،

... ، يول يئريدىكە نفسيمىي اوغورلا يىرىدىم. . . . نفسلىرىنى اوغورلا يىرىدىلار... . يا واشى يىرىدىم. . . . يا واشى يىرىدىلار... . قاچىرىدىم. . . . قاچىرىدىلار... .

... ، كۈرپۈنۈن اوسته دايىان دايىان دايىان دايىان... . كۈلگەلرى ساغ-سولومدان ايکى يانىما دوشموش دوم. . . . دقىق يادىعىدادى... . اونودولماز بىر گۈروننتو ايدى... . بىرى آريق

اوزون كيشي، بيريسي ده كوله، اوزو ده يوغون و قابان دؤشلو قادين ايدي... قادين لهله ييردي... چييىنلىرى و دؤشلىرى ياتىب قالخىردى... اۇزلىرى ايدي... تانيدىم... ،

... ، تانيدىن؟... آريق-اوزون كيشي قلم- كاغىز اليىنده دئدى، آدين؟... من ائشىتمىشىم تانيدىن... نەبى؟.. دئدىم... كوله قادين دئدى، سوروشدو آدين؟.. ،

... ، داها شوبەم قالمادى. اۇزلىرى ايدىلر...، ائوه چاتاندا، قاپىنىن آغزىندادۇنوب آرخاما باخىشىم. كۆلگەلرى دووارلارين باشىندا اویناييردى... ،

، آدين؟

، ائوي تانىيان، يقىن آدىنى دا تانىيار دئىيە، دىلىيم دولاشدى.

، آرتىق دانىشما.

سسىم چىخمادى. اۇزومو اىستەمەدن سسىم چىخمادى.

، سوي آدين؟

قورخوشدۇم؟..

دىلىيم توتولوشدو.

دىلىيم بوغا زىما باپىشمىشىدى.

بو شووقریب نه ایدی آخی؟ ..

دانیشانمادیم.

...، اونسوز دا دانیشماغا احتیاج يوخ...
، کوله قادین دئدی، اۋزومۇز بىلەریك.

کوله قادین سورغولاییب، اوژون كىشى ٥٥
يازدى. ايکىسى ده آياق اوستە هنده ورىدە
گۈزىب، سورغولاییب يازىردىلار.

، آدین؟

، سوي آدین؟

، آتانيں آدي؟

، آنانيں آدي؟

، ...

من بو ائوه گلمىشىم، نىھ كى منه
دئمىشىلر آتا-آنانى بوردا تاپا بىلرسن.

...، يانىلمىشىلار. کوله قادین دئدی،
آدرسى يانلىش چاتدىريبلار سنه.

جانىمىمى دىشىمە يېغدىم دانىشام: سسىم
چىخمادى. ايچرىدە يېرغا لانا سسىم
چىخمادان، گۈزلەيم قارالدى. كىرىپىكلىم دال-
دالا چالىندى... گۈزلەيم ياشالىب چىلشدى...
كىشى ايلە قادين گۈزومۇن اۇنوندە اوزانىب
گودەلىرىدىلر...

، سن آختاردىقلارىنى بوردا تاپا بىلمىزسن.

... ، بس هاردا تاپا بىلرم؟ سسىم
چىخىمادان اؤزومە دئدیم. ... ، سنى اؤز
ائوينه يوللاريق. دئدى داها گزىب آختارما.
آختاردىقلارين اؤزلرىي گىللر قوللوغونا.

... ، ايستەدىم دئىيم هاردا.

... ، اؤز ائويندە. كولە قادىن دئدى
تلىسمە. ... ، هر شئى اؤز قورالىندى¹.
دۇنوب اوزون كىشىنин او زونە با خدي... او
ھله دە يازىردى... يازىسى بىتىپ، باشىنى
قالدىردى. كولە قادىن او نون گۈزلىرنە²
با خدى... ائلەدى؟... اي كىسى دە بىردىن
دۇنوب گۈزلىرنە زىللە دىلر. بىردىن-
بىرە دە پاققىلىتى اىلە گولدولر...
گولدولر... گولدولر... گوللوب
كئچىنديلىر... كئچىنib او ووندولار... ياش
گۈزلىرنىن سوزوردۇ... اي كى قات او لوب
دىزلىرنە چالىب گولوردولر... آنجاق هئچ
بىرى يىڭىزلىرنە چالىب گولوردولر... اوتا غىن ئىنى-
او زونو گزىب، دىزلىرنە چالىرىدىلار... چالىب
پاققىلىتى اىلە گولوردولر... . . . ،

بىردىن بىرە سوسدولار. ... ، كولە قادىن،
سا عات نئچە دى؟ يولداشىندان سوردو. او زون
كىشى گئرى دۇنوب، واختىدى دئىيە پنجرە يە
با خدى. . . . ،

گون حە يطى آغزىنا آلمىشىدی. كئچى قىران
يئلى اسىب، حە يطە اولان تكجه قا واق²

¹ قايد اسىندى

² قلمە

آغا جينين يارپاقلاريني پيرتلاشديريردي. سئرچه -
 لر پيريلدايىب آغا جدان قاچيردىلار. . . ،
 قارقاalar ائوين اوسته فيرلانىب،
 قاريلدايىردىلار. . . ،
 ، كوجىدە هاي-كوي ايidi. . . ،

كوله قادىن پال-پالتارىنى دوزھلتدى. . . ،
 ماشىن تىرىلىتىايىلە قاپيدا داياندى. . . ،
 اۋزودو. كوله قادىن دئىيب او زون كىشىيە
 باخدى. او زون قاپىيا چىخدى. . . ، قاپى
 چالىندى. . . ، ايکى نفر پئزئوتى، بىرى الي
 يالىن، بىرىنىن اليىنده چانتا، سىنه-
 لرىنىن توكلرى ديشاري تۈكۈلۈش حەيىطە
 كېچدىلر. . . ، كوله قادىن اونلارا،
 گۈتۈرون دئدى. . . ، قوللارىدەن ياپىشىب،
 حەيىطە گۈتۈردىلر. . . ، چانتانى آچىب،
 باش ماشىنىن چىخارتىدىلار. . . ، آمانا
 زامان وئرمەدن باشىمى قىرخىدىلار. . . ،
 قىرخىب حاماما سالدىلار. . . ، شىرين
 دورولانان يئرده سو كسىلدى. . . ، تئز
 اول، تئز اول دئىيە حامامىن قاپىسى
 دؤيىولدۇ. . . ، گتىريدىي پالتارلارى اينىمە
 گئىنديرىيىب، تاماشا يدا دوردولا. . . ، كوله
 قادىن حاضىرىدى، گۈتۈرون دئدى، آپارماغا
 هئچ بىر شئى يوخ. اوردا هر شئى وار دئىيب،
 اليىن آغزىنا باسىدى. . . ،

يوك ماشىنىن خوتلاتىدىلار. بىلەمى آرخاسينا
 مىندىردىلر.

... ، كوچه قىميريقايدى. آروادلار ساخسى
سەنگ كوزھلر اللريندە دايانيشىدلار. كىيشى-
لر الى قولتوق دووارا سؤيكتنىشىدلر. ... ،

... ، ماشىن خوتلاناندا، آروادلار ساخسىلارى
يئرە چىرىپىدىلار. كىيشىلر اللرين
قولتوقلارىندان گؤتۈرۈپ، گؤئىه قالدىرىدىلار.
... ، بىردىن بىرە دىزلىرىنە چىرىپىدىلار. ... ،
آروادلى-كىيشىلى گولوشوب شاققىلدادىلار.... ،
بارماقلارىلا بىلەمى گؤستىرېب، اللرينى
آغىزلازارينا باسىدىلار. ... ، دۇنوب آرخالارى
منه ساري دىزلىرىنە چال ها چال چالدىلار... .

*

... ، ماشىن او زاقلاشدى. او زاقلاشاركىن دە
آرخاسىندا قاتى توستۇ بورا خدى. ... ،
كوجە توستونۇن ايچىنده بوغولوب، گؤزدن
ايتنىب باتدى.

* ...

*

*

... ، من كۈلگەمە تانىنيرام. من كۈلگەمە
دىرىيلىب جانلانيرام. كۈلگەم مندىن قاباغا
دوشوب، منى دالىسينجا چكىب آپارىر. هارا
گىئدير، هاردا گزىر، بىلمىرم. من اىستە-
دىييمى هاردا گزىب آختارىر، بىلمىرم. ها
قاچىرام اونا چاتام، چاتانىنيرام... .

... من بو شهره گلمىشدىم سوي-كۈكۈمو آختارماغا . سوروشوب-سوراقلاشمىشدىم . بورانى گۈسترمىشىلر... من بوردا ياد كىمسەنин بىرىي ايدىم . هېچ بير تەر اىلىشىكىيم يوخ ايدى . بوردا بير جانلى يوخ ايدى . كوچەلرده كۈلگەلرین اىيىسى دويولوردو . هر زاد كۈلگە ايدى . باشسىز كۈلگەلر... خىشىلتىلى سىللر... بوردا هر شئى سس ايدى... جانسىز سىللر . گۈزە گۈرونوب گۈرونەين واردۇنلۇلار هامىسى سس ايدى... هامىسى دا قاچا-قاچد ايدىلار... يالنىز منىم آياق سىللرىم جانلانىب ، كوچەنى اۋزونە چولغا يىرىدى .

اولايىلارين نەدنىنه ، كۈكونه وارماق گوجو مندىن آلىينمىشدى . داها دوغروسو كۈلگەم قوللارينى چىرمالا يىب بو ايشە ال قويوشدو... *

... منىم او زومە توپورورلر . كىشي دئدى منىم او زومە توپورورلر . دووارين دىبىيندە دىزلىرین قوجاقلامىشدى... توپورورلر دئىيىب اللرينى او زونە باسىدى .

، هانى آخى !

، او دور باخ-باخ . توپورورلر . منىم او زومە توپورورلر .

باخدىم . كىمسەنى گۈرمەدىم .

، كىши بوردا بير كىس يوخدور آخى .

، آخى نىه گۈرمۇرسن؟

، كىم باخ، سنين اوزونه توپورور.

، اودور باخ-باخ.

اللىن اوزونه باسىب، دىزلىرىنى قوجاقلادى.

... ، سحر چاغى ائرتهدن دوروب گئتمىشدىم
چۈرك آلماغا... ايستى چۈرك اليمدە كوچە-
مىزىن باشىنا ياخىنلاشاندا، كوچەدە قاچا-
قاچ اىدى... بىردىن-بىرە قاپىلار باغانلىدە.
كۆچەيە كىچىنده، قورباغانىن گۈلۈنە داش
آتىش كىمى كۆچەدەكى قارالتىلار ئولره
گىرىب، قاپىلارى تاققىلىتى ايلا باغلادىلار...

ايستى چۈرەين اىيىسى كۆچەنى آغزىنا آلمىشدى.
كۆچەنىن اورتاسىندايىدىم، قاپىلار بىر بىر
جىرىلدايىب يانلارى آچىلدى. دايانيپ
آرخاما، قارشىما باخدىم... هر قاپىنىن
آغزىندا بير كىشى، بير قادىن
دايانيشدى. كىشىلر دىشلىرىنى قىجاپىب،
قادىنلار بورونلارين چكىپ اىسيلىنيردىلر...

باشىمى آشاغى سالىب، ئوه دوزەلدىم. ايلك
آددىيى آتاندا، هنده وريي قومارلادىلار.
كۈلگەلر دؤرد بير يانىمي توتوب، بىلەمى
آرايا آلدىلار... ائركە كۈلگەلرین بىرى
دىشلىرىن قىسىب، نەسە دئدى. دانىشىيغى
بىللى دئىيلدى... سىينە سس وئردىلر. بير آز
دا آرانى دارىشىردىلار... سۈزلەر
فيسيلىداياراڭ دىشلىرىنىن آراسىندان ديشاري
پېرتلاپىرىدى...

سايماديم. باشيمى قالدىريپ قاباغا باخاندا،
اليمدهكى لاوشلار گؤيىدە اويناييردىلار.
الدن الله اولوب، كؤلگەلرين آراسىندا
كؤيىدە اويناييردىلار... .

دوردوغوم يئرده قوروموشدوم . . .

اليمده بير دنه لاوش قالمىشدى. قارشىمداكى
ائركە كؤلگەلرين بيري نەسە دئدى. منيم
قولاغىمدا بىسىرى سىلىنىدى. نىھە كى بىردىن بىرە
هامىسى يانىمدا ان چكىلىپ گئتىدىلر. چۈرك
اللىرىندە، قادىنلارين اليندن ياتېشىپ
هېرىلداشدىلار... . حەيىطە كىچىدىلر. قاپىيى دا
چىرىپىب اۇرتىدولر... .

... ، كوجە سوستقون ايدي كى كىشىنин سسى
آرخادان گلدى. منيم اوزومە توپورولر
دئدى.

بىر كؤلگە ايدي. دووارين دىبىىنده دىزلىرىنى
قوجاقلامىشدى. اللرى ايلە هاوانى ياييردى.
نەسە بىر شئىي اۋزوندىن اوزاقلاشدىرا
قىشقىيرىردى... . توپورولر. منيم اوزومە
توپورولر.

، هانى آخى!

، اودور باخ-باخ.

، . . .

، . . .

دور دئيىب، اليندن ياپىشىدەم. اليم بوشى
گئتىدى... . . . اۋز بارماقلارىم اليمدە
سيخىلدى... . . .

كىشى مىندن قاباغا دوشوب، ئوي تانىمىش
كىمسە كىمى حەيىطە كئچدى... . . . قاپىنى اۇرتوب
دئىي منى بوردو لار.

، سن كىمسەن؟ . . .

چىيىنلىرى ساللاندى. آياقلارى شىللەندى... . . .
اومسوق-اومسوق اوزومە باخدى.

، منى بوردو لار او غلۇم.

، آتا! . . .

، منى بوروب كىشىلىكدىن سالدىلار او غلۇم.
آغزىيى دولدوردوم دئىيەم نىيە؟ . . . بارماقى
دوداغينا گئتىدى. سوس دئيىب، بىلەمى
سوسلادى.

... ،

... ،

گۈزلەرىم اومسوق-اومسوق باخان گۈزلەرىنده
دىللەندى.

، يوخوم گلىر.

... ،

هنده وريني سئزيب دئدي يوخوم گلير.
يورقونام . يورقون .

، آتا ! ..

سوس دئيىب گئتدىي قا واق آغا جىينىن يانىنا . . .
قويونون دىبىىنده آرخاسى اوستە تىر او زانىب
ياتدى .

‘ . . . ’

‘ . . . ’

گونش شا خىرىدى . اسىم اسىرىدى . . . حە يطە كى
قا واغىن يارپاقلارى سسلنىرىدى . سئرچەلر
باشىنا يىغىشىب جورولىدە شىرىدىلر . . .

‘ . . . ’

‘ . . . ’

قاش قارالاندا دورموشدو . ديزلىرىن
قوجاقلائىبب، بوزوشموشدو . . .

ياتاندان برى باشىنин اوستە اوتوروب، آتا -
آتا دىلىمدى، اورە يىمىدە لاي-لاي چالمىشدىم .

، آجام دئيىب، قارنىينى او وکالادى .

، سويوقدو .

‘ . . . ’

‘ . . . ’

قاباغا دوشوب، ائوه كئچديك.

، . . .

، . . .

چۈرەيى قويىدوم قاباغينا. . . . ، چۈرەيى
باخدي، اوزومە باخدي. چۈرەيى ياري بؤلدو.

، . . .

، . . .

، آتا!..

، يوخوم گلير.

بوزوشمودو. مورگولەيىردى. دىزلىرىن
قوجاقلايىب گۈزلرى آچىلىپ يومولوردو.
، يوخوم گلير.

، . . .

يورقان-دؤشەيى سالدىم. . . . ،

... ، باغىردى. يئرىدىن دىك داشلاندىم . . .
گئچە يارىسى ايدى باغىردى. هاراي-هاراي
باغىردى . . . يئرىن اىچىنده او توروب گۈزلرىن
با جايما زىللەدى. . . . ،

، قاپى با غلى ايدى دئدى، با جادان گلدىلر.
دود اقلارى اسىب، دىشلىرى قىفيلىلاندى. دىلى
دىشىنىن آراسىندا يايىلدى. آغزى
كۈپوكلىنىب، قانا دولدۇ . . . او تقونوب، ساغ

بئير و اوسته اوزاندي ... يورقاني باشينا
چكدي . . . ،

تيره ييردي . اوستونو قالينلاتديم . . . جاني
قيزدي . . . يورقاني باشيندان چكدي .
آياقلارين تير اوزالتدي . . . سود امر اوشاقد
كيمى اومسوق-اومسوق اوزومه باخدي . . . ،
بوغازيم قوروشدو . آغزيم دولدو آتا ! ..

... ،

... ،

، سحر .

... ،

، سحر دئيه رم . دئييب گؤزلري يومولدو .

، . . .

، . . .

سحر-سحر .

سحرин گؤزو آچيلميشدي . . . ،
يوخودان دوراندا گئردم، ياتاغي بوم-بوش
ايدي .

، . . .

*

... ، ائركە كۈلگەلر دامدا اوتوروپ، آياقلارين حېيطه ساللامىشىلار. ال چالىب اوخويوردولار. اوخويوب، هىرىلداشيردىلار...

... ، گۈزۈم يولدايدي. سحر تئزدن گۈزۈم يولدايدي.

قارقلار قارىلداييردىلار. سحر تئزدن قارقلار حېطيمىزدە قارىلداييردىلار...
قاواغىن باشىنا فيرانىب قارىلداييردىلار...
قار قار قار... قار قار قار ...

گۈزۈم يولدايدي.

، ...

، ...

قاپى بىردىن بىرە آچىلدى. قادىن حېيطه تېپىلدى... آرىق، اوغا بوى، پىرتلاشمىش ساچلارى اوز-گۈزۈنە سوواشىشىدی... پال-پالتارى اينىندە دىدىلىب بىدارىلمىشىدی...
قادىن حېيطه تېپىلدى. قاپىنىن دالىسىنى سالىب رزهلهدى... آغ-آپباڭ صور-صوفتى،
قاپ-قارا اىرى گۈزلرى آز قالا كاساسىندان پىرتلاشمىش، حېيطى او باش بو باش قاچىردى... .

آياق يالىن ايدى. اللرى اسىرىدى. اورەمىي چىرىپىنىب لھلەييردى...

، قويما. سنى تاري قويما.

، ...

قالميشديم .
باخيرديق .
هويوق- هويوق
بير-
بيريزه

... ،

... ،

، قويما . سني تاري قويما دهيهلر منه . . .
دامدا ال چاليردىلار . دئدي سن تاري . . .

ايركك كؤلگەلر دامدا اوتوروب ، آياقلارين
حه يطه ساللاميشدىلار . . .

قادىنин گۈزلرى قاماшиدى . آغي گئدىب قاراسى
قالدى .

كؤلگەلر حه يطه هاپبىلدادىلار . . . ،

، اوغلوم ! . . قادىن باغىرىدى . قويونون
دوارينا سؤيىكندى .

... ،

، سني تاري ، . . .

، آنا ! . .

ايرككلر قادىنى چئورەلەدىلر . . . ، ال
اوزاداندا ، قادىنин سسى قويودان گلىرىدى .

، اوغلوم .

... ،

، . . .

*

... ، کیشی سیاھی^۱ الیندہ ، بیر منه باخدی
بیر کؤلگه مه ... بوردا نئچہ باش یاشایر ..
دئیب سیاھینی اوزالتدی .

، تکم دئیم . قاشلاری چاتیلدي . دوداقلاري
چکیلدي . بیر منه باخدی بیر کؤلگه مه . باشیني
بولایب ، سیاھینی کؤلگه مه ساري توتدو .
بارماقلاء دئیب ، بارماقلاتدی . ... ، کؤلگه مه
ساللانیب ، بارمافلادی .

گؤزلریه باخیب ، سیاھینی گؤستردی . اؤزون ده
بارماقلاء . دئیب ، دؤندو آرخاسیندا دایانان
ائركك-دیشی کؤلگه لره باخدی . ... ،

گونش حه یطي آغزينا آلمیشدی . کوچه ده قاپيلار
بیر به بیر چالینيردی ... اتك-باش آغ
گئيىنميش شاققا واتلى بیر کیشی سیاھی
الیندہ قاپيلاري دؤيوب ، بارماق
باسدیريردی . ... ،

... ، کیشی جاماعاتا باخیب دئدی ، سیز ده
شاھید . بارماقلاین . بو ائوده ایکی باش
یاشایر .

، . . .

، . . .

---

¹ لیست

*

... ، كؤكدن اولو گلدي. او زون كيشي دئدي.
 كوله قادين دا الينده كي كاغيذا باخيب،
 سنين كيمليгин كؤتوكند اولو گلدي، هن.
 دئدي ! ..

قار ياغيردي. قار شيرين قوش باشي ياغيردي.
 دام - دووار آغ - آپباق آغاريردي. آغ - آپباق
 چيلپاق قا واغين باشيندا زيل قارا قارقلار
 فيرانيب، قاريلد اييرديلار... قار قار قار
 ... فيرانيب قاريلد اييرديلار... قار قار قار
 ... ،

آياق يولوندان قايidiib، او تاغا كئچنده
 اونلار او تاقدا آددىلاييردىلار. ... ، او زون
 كيشي او زومه با خمادان ائشىتىينمى دئدى.

... ،

، نه دور موسان. سهمانلاش.

... ،

... ،

يوک ماشىني كوجەدە دايىاندى. تىرىلىتىسى
 كوجەنى بورو يوب بوكدو... ايكي نفر ايچرى
 كئچدى ...

، گؤتورون. او زون كيشي گؤتورون دئدى.

...، قوللارىدىان ياپىشاندا كۈلگەم اۇزومدىن آيرىلمىشدى... اوزون كىشى و كوله قادىنىن آراسىندا اوتورموشدو. اللرين آغزينا باسىمىشدى. بارماغانى اىلە منى گؤستىرىب، كىشىلىرلە بىرگە خىسین-خىسین پىققىلدايىرىدى.

· · ·

·